

γούνται, ἔλαβε χώρα τὸ παρακάτω περιστατικό, ὅταν ἦρθε ἓνας Τοῦρκος «σπα-
ῆς» (εἰσπράκτορας) καὶ τὸν ἐπεσκέφθησαν οἱ προεστοί. Ἦν καλωσόρισαν κι'
ἄρχισαν τὴ συζήτηση. Σὲ μιὰ στιγμή τοὺς εἶπε πῶς θὰ ἤθελε μιὰ γυναῖκα ἢ ἓνα
κορίτσι νὰ τοῦ φέρῃ λίγο νερό. . . Πετάχτηκε ἀμέσως ὁ προεστὺς Μιχόδρακας
καὶ τοῦ λέγει:

— Γι' αὐτὸ σκοτίζεσαι, ἀγᾶ μου; Ἐγὼ θὰ σοῦ φέρω νερό. Ἄρπαξε ἓνα
τσουκάκι κι' ἔφερε ἀμέσως νερὸ ἀπὸ τὴν ἐκεῖ κοντὰ θρύση. Σὲ λίγο πάλι ὁ
σπαῆς, μέσα στὴν κουβέντα, ξαναθυμήθηκε τὴ γυναῖκα, γιὰ σκούπισμα καὶ
συγύρισμα τοῦ κονακιοῦ. Πάλι ὁ Μιχόδρακας τοῦ εἶπε:

— Μὴ στεναχωριέσαι γι' αὐτό. Κι' ἄρπάζει τὴ σκούπα κάνοντας πῶς
σκουπίζει.

Ἐπειτα πάλι μὲ μασημένα λόγια ὁ σπαῆς ξανάφερε τὸ ζήτημα τῆς γυ-
ναίκας, ὅτι ἦταν ἀπαραίτητη γιὰ τὸ κονάκι.

Ὁ Μιχόδρακας, πού τῷ λεγε ἡ καρδιά του, δὲν κράτησε καὶ τοῦ ἀπαντᾷ
ἔξω ἀπὸ τὰ δόντια:

— Ἄκουσε, ἀγᾶ μου! Ἐδῶ ποῦρθεσ δόξα νᾶχη ὁ Θεός μας ἢ ὁ Ἄλλάχ,
ἔχουμε ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθά. Θὰ φᾶμε, θὰ πιοῦμε, θὰ διασκεδάσουμε, ἀλλὰ ἐκεῖνο
πού ζητᾷς βγάλτο ἀπὸ τὸ μυαλό σου.

Ἔτσι τᾶβγαζαν πέρα οἱ προεστοί μὲ τοὺς Τοῦρκους. Πότε μὲ διπλωματία,
πότε μὲ χωρατὰ καὶ πότε μὲ τὸ ζόρι.

Καὶ τὸ τρίτο:

Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 21 καὶ κατ' αὐτὴν ὑπήγετο διοικητικῶς εἰς
τὸ Βιλαέτι τοῦ Φαναρίου Ἀνδριτσαίνης καὶ λόγῳ τῆς θέσεώς του ἦτο τὸ πέρα-
σμα τῶν Κολοκοτρωναίων καὶ τῶν ἄλλων κλεφτῶν πρὸς τὰ Σουλιμοχώρια ἢ
ἀπὸ τὴ Μεσσηνία πρὸς τὴν Γορτυνίαν. Εἰς ἓνα τέτοιο πέρασμα — κατὰ τὴν
παράδοσιν — οἱ κλέφτες πῆραν μαζί τους τὸν Δημητράκη Καραλῆ, ἓνα τολ-
μηρὸ παληκᾶρι πού τὸ συνήνεσαν στοῦ Κόκλα νὰ βόσκη τὰ γίδια του. Ἔγινε
μάλιστα ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐμπίστους τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τὸ σπίτι του ἦταν κα-
ταφύγιον τῶν κλεφτῶν. Εἰς ἓνα δημοτικὸ τραγούδι, τοῦ περιφήμου κλέφτη Θα-
νασᾶ ἀπὸ τὸ Ράφτη τῆς Γορτυνίας, πού ἔδρασε κατὰ τὸ 1770—1790, ἀναφέ-
ρονται τὰ ἑξῆς:

Ὁ ἥλιος ἐβασίλευε καὶ τὸ φεγγάρι ἐβγήκε,

Κι' ὁ Θανασᾶς ἐκίνησε ἀπὸ τὰ Κοντοβούνια,

Κι' πάει στοῦ Τουρκόρραφτη στὴ δόλια του πατρίδα.

Στοῦ Ἰσαρη ξεπέζεψε, σ' ἐνοῦ παπᾶ τὸ σπίτι

«Καλησπερούδια σου, παπᾶ», Καλῶς τον τὸν Θανάση».

Αὐτὰ φανερώνουν πῶς τὸ χωριὸ ἦταν πέρασμα τῶν κλεφτῶν πρὸ τοῦ 1790.

Στ' ἄρματα! Στ' ἄρματα! Ὁ Τοῦρκος!

Κ. ΠΑΠΑΜΑΣ

Ἰσραῖοι Φιλικοί

Στὴ Φιλικὴ Ἑταιρία, πού προετοίμασε τὴ μεγάλη ἐθνεγερσία, ἐμυήθησαν
2 Ἰσραῖοι: ὁ Νικόλαος ἱερεὺς Σακελλαρίου (Σακελλαριάδης) καὶ ὁ Ἄθαν.
Σιώρης. Αὐτοὶ τοῦλάχιστον ἔγιναν γνωστοὶ ὡς φιλικοὶ στὸ Ἰσαρι.

Ὁ ἱερεὺς Σακελλαρίου, ὅπως ἀναφέρεται σὲ ἔνορκη βεβαίωσι ἐνώπιον
τοῦ συμβολαιογράφου Μεγαλοπόλεως Σπ. Ἰ. Σπυρακοπούλου τὸ 1865 τοῦ Δυρ-
ραχίτη ἀγωνιστῆ - ταγματάρχου Γ'. Κεφάλαι καὶ τοῦ Ἀλέξη Κατριβάνου, ἀνθ)
γού, ἐξ Ἰσαρι, «ἔλαθε ἐνεργητικὸν μέρος εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρίαν, τὴν συ-
σταθεῖσαν τὸ ἔτος 1819. . .» καὶ πιδ κάτω «εἶχε κατηχήσει αὐτὸν ὁ ἀρχιερεὺς
Χριστιανουπόλεως».

Φαίνεται πῶς ὁ Ν. Σακελλαρίου εἶχε καὶ σχετικὰ ἔγγραφα τῆς Φιλικῆς
Ἑταιρίας, τὰ ὁποῖα ἀπωλέσθησαν, ὑποβληθέντα στὴν Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσε-
ων, τὸ 1834. Σὲ αἴτησι τοῦ υἱοῦ του Δημ. Σακελλαριάδη (Σινάνο 12 Ἰουνίου
1865) πρὸς τὴν ὡς ἄνω Ἐπιτροπὴ, ἀναφέρεται ὅτι «ὕπεβλήθη πιστοποιητικὸν
τῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς Πελοποννήσου μετ' ἄλλων ἐγγράφων, ἰ δ ἰ ω ς δ ἔ
ἔ γ γ ρ ἄ φ ω ν τ ῆ ς Φ ἰ λ ἰ κ ῆ ς Ἑ τ α ἰ ρ ἰ α ς . . .».

Ὁ Ἄθαν. Σιώρης δὲν εἶναι γνωστὸν πότε ἐμυήθη στὴν Φιλικὴ Ἑταιρία.
Στὸ βιβλιαράκι τοῦ Ἰωάν. Ἀθ. Σιώρη ἀναγράφεται ὅτι ὁ «Ἀθ. Σιώρης ἦτο
μεμνημένος εἰς τὰ τῆς ἐπαναστάσεως ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα Χριστιανουπόλεως τῆς
Ἀρκαδιᾶς (Κυπαρισσίας), τὰ συνθήματα, ἀριθμοὺς κλπ.».

Ὁ Φωκάκος στὰ «ἀπομνημονεύματά» του, γράφει (σ. 56) ὅτι «ἀφοῦ ἐ-
κατηγήθησαν πολλοί, ἄρχισαν νὰ γίνωνται διάφορα μυστικά συμβούλια ἀπὸ
τοὺς ἀδελφοὺς ἑταιριστὰς εἰς τὰ ἀπόκεντρα μέρη, ὅπου 4—5 εὗρισνοντο μαζί...
εἰς τὴν Ἀνδριτσαίναν ὁ Παπαλέξης, ὁ Τζανέτος Χριστόπουλος, οἱ Ζαφειρόπου-
λοι, ὁ Ἄ. Σ ι ὡ ρ η ς καὶ λοιποὶ καπεταναῖοι».

Ἰσαραῖοι ἀγωνισταὶ τοῦ '21 (καὶ Χρουσαῖοι)

Τὸ Ἰσαρι, στὴν ἱστορία τοῦ '21, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ πολλές λαμπρὲς σελίδες. Οἱ Ἰσαραῖοι μετέσχον σύσσωμοι στὸν ἱερό ἀγῶνα. Καὶ ἐπρόσφεραν γιὰ τὴν ἐλευθερία αἷμα καὶ ὑλικὲς θυσίες.

Ἐβδομήντα περίπου ἔξοχοι ἀγωνισταὶ πῆραν μέρος σὲ μάχες κατὰ τῶν κατακτητῶν, πολλοὶ δὲ ἀπ' αὐτοὺς ὑπῆρξαν γενναῖοι καὶ ἔμπειροὶ ἡγέτες, ἀναδειχθέντες ἀξιωματικοὶ καὶ τυχόντες ἰδιαιτέρων τιμῶν καὶ διακρίσεων μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι.

Μνημονεύομεν (ἀλφαβητικῶς) τοὺς ἀξιωματικούς πρῶτα καὶ σὲ συνέχεια τοὺς ὑπαξιωματικούς καὶ στρατιώτας. (Περιλαμβάνονται ἐπίσης καὶ οἱ ἀγωνισταὶ τοῦ συνοικισμοῦ Χρουσα, τῆς Κοινότητος Ἰσαρι).

● ΛΕΙΩΜΑΤΙΚΟΙ

Ε' Τάξεως: Κατριθάνος Παναγ., Σιώρης Ἀθαν.

ΣΤ' Τάξεως: Οἰκονομόπουλος Ἀναγν., Οἰκονομόπουλος Δημ. (ιερεὺς).

Ζ' Τάξεως: Καραλῆς Δημ., Κατριθάνος Ἀλέξης, Σιώρης Ἀναγν., Σακελλαριάδης Δημ.

● ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ

Β' Τάξεως: Καρμίρης Δημ., Κότζιρας Ἀναγν., Κατριθάνος Ἡλ., Κουτσιουμάρης Παν., Κυριαζῆς Ἀλέξ., Ντόγκας Δημ., Ρούπας Βασ., Ρούπας Ἀθ. Νικ., Ρούσσης (ος) Ἀγγελῆς, Σιώρης Α. Παντελῆς, Ζιόμπολας Ἀλέξ.

Χρουσαῖος: Παπαδόγιαννης Γιάννης.

● ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ

Ἀντώνιος Γεώργ., Γιαλαμᾶς Ἀναστ., Ζέρβας Ἀθαν., Ζέρβας Ἀναστ., Ζέρβας Γεώργιος, Ζέρβας Νικόλ., Ζορμπᾶς Ἀναγν., Ζορμπᾶς Χρ., Κατριθάνος Πέτρος, Καφφετζῆς Ἰωάννης, Καφφετζῆς Σταμ., Κουτζὸς ἢ Κυριαζῆς Παν., Κυριαζῆς Ἀναστ., Κυριαζῆς Θ. Γαλάνης, Κυριαζῆς Θ. Γεώρ., Κυριαζῆς Πανατζῆς, Κυριαζῆς Παρασκευᾶς, Κουτζιουμάρης Γεωργάκης, Λάμπρος Γεωργάκης, Λαμπρόπουλος Νικόλ., Λινάρδος Πέτρος, Μπάκας Ἀγγελῆς, Νταμάλας Κων., Ντόρντας Πέτρος, Ντουφεξῆς Πανάγος, Ξερόκωστας Ἀσημάκης, Ξερόκωστας Κ. Δημήτριος, Ξερόκωστας Κ. Ἰωάννης, Πατζιατζῆς Ἀποστόλης, Ρουμποῦτζος Ἀλέξ., Ρουμποῦτζος Ἀδαμάκης, Ρουμποῦτζος Κωνσταντάκης, Ρουμποῦτζος Πανάγος, Ρούπας Ἀθαν., Ρούπας Γεωργάκης, Ρούπας Ἀθαν. (ιερεὺς), Ρούσσης Δράκος, Ρούσσης Ἰωάν., Σεντῆς Βασ., Σκυλομύτης Κανέλλος, Τίγκας Δημ., Τσαγκόγιωργας Δῆμος, Τσαγκόγιωργας Παν., Τσαγκόγιωργας Κ. Νικ., Τσουτσουμπρῆς Παῦλος, Τζαντίλης Νικ., Τσαντίλης Ἀσημ., Τσαντίλης Πανάγος.

Χ ρ ο υ σ α ῖ ο ι : Καλλιάνης Ἀθαν., Λυμπερόπουλος Νικ., Μπέχτος Ἀθαν., Παπαδοπαναγόπουλος Ἡλίας.

● ΦΟΝΕΥΘΕΝΤΕΣ ἸΣΑΡΑῖΟΙ — ΧΡΟΥΣΑῖΟΙ

Ἰ σ α ρ α ῖ ο ι : Καφφετζῆς Σταμ., στρατιώτης, ἐτῶν 44, στὴ μάχη τοῦ Ἰσαρι (1825) Κουτζιουμάρης Γεωργάκης, στρατιώτης, ἐτῶν 40, 1 ΑΨ

γούστου 1825, Ρουμποῦζος Ἀδαμάκης, στρατιώτης, στὴ μάχη Βαλτεταίου (1821).

Χ ρ ο υ σ α ῖ ο ι : Καλλιάνης Ἀθαν., στρατιώτης, ἐτῶν 39, στὸ Μανιάκι (1825), Λυμπερόπουλος Νικ., στρατιώτης, ἐτῶν 34, Μανιάκι (1825), Μπέχτος Ἀθαν., στρατιώτης, ἐτῶν 49, Μανιάκι (1825), Παπαδόγιαννης Γιάννης, ἐτῶν 49, ὑπαξιωματικός, στὸ «Ἀβαρίνο» (Ναυαρίνο).

Ποῦ ἐπολέμησαν

Ὅπως θὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης πιὸ κάτω, στὸ εἰδικὸ κεφάλαιο περὶ τῆς δράσεως ἐνὸς ἐκάστου ἀγωνιστοῦ Ἰσαραῖου, οἱ πρόγονοί μας πῆραν μέρος σὲ ὅλες τὶς μάχες κατὰ τῶν Τούρκων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος.

Συγκεκριμένα μετέσχον στὶς μάχες Βαλτεταίου, Καρυταινῆς, στὰ Δερβενάκια, στὴν ἔλωσι τῆς Τριπολιτσᾶς, στὰ Βέρβενια, Ἄργος, Κόρινθος, Πάτρα, Δραμπάλα, Τρίκορφα, στὸ Ἰσαρι κλπ.

Ἐπέδειξαν παντοῦ ἀπαράμιλλη ἀνδρεία, οἱ δὲ Ἰσαραῖοι ὀπλαρχηγοὶ Σιώρης, Κατριθάνος, Καραλῆς κλπ. μνημονεύονται μὲ πολὺ κολακευτικὰ λόγια ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς τῆς ἐποχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ Φωτάκος, στὰ ἀπομνημονεύματά του (σ. 105) γράφει τὰ ἑξῆς: «Ὁ Ἀθ. Σιώρης, μὲ τοὺς Ἰσαραῖους, τὰ καλὺτερα παλληκάρια τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου!...».

Ἄπειροί εἶναι οἱ προσωπικοὶ ἥρωῖσμοί τῶν Ἰσαραίων ἀγωνιστῶν στὶς μάχες κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ ἄπειρες οἱ οικονομικὲς θυσίες τους, ποὺ ἔφθασαν πολὺς φορές στὴν ἄσχερη καταστροφή τῆς περιουσίας των.

Ὅλοι ὄγῃκαν πένητες ἀπὸ τὸν ἀγῶνα, χωρὶς νὰ τύχουν καμμιάς ὑλικῆς ἀμοιβῆς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὶς δραματικὲς περιγραφὰς τῆς καταστάσεώς των στὶς αἰτήσεις των πρὸς τὴν «Ἐπιτροπὴν Πικδουλεύσεων».

Ἰδοὺ μερικὰ χαρακτηριστικὰ δείγματα:

Ἡ Παναγιώτα χήρα Δημ. Καραλῆ, γράφει μετὰξὺ ἄλλων στὴν Ἐπιτροπή: «...οὗτος (ὁ Δ. Καραλῆς) κατηνάλωσε καὶ τὴν περιουσίαν του πρὸς ἴσιν τῶν πλιγγῶν, ἅς ἔλαβε εἰς τὰς μάχας μαχόμενος καὶ ἐν τούτοις, ἀφοῦ ἔνεκα τῶν πλιγγῶν αὐτῶν ἀπεβίωσε, τὸ δημόσιον οὐδεμίαν ἀκρόασιν ἔδωκεν εἰς τὰ δίκαια παράπονα τῆς χήρας καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ διατελούντων ἐν πενίᾳ καὶ δυστυχίᾳ».

Ὁ Ἀλέξης Κατριμπάνος: «...κατηνάλωσα τὴν περιουσίαν μου, δὲν ἀπέκτησα εἰ μὴ τὸν εἰθιμὸν τῆς τιμῆς τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ».

Ἡ Ἀσήμω χήρα τοῦ Παν. Κατριμπάνου, (κόρη τοῦ Μητροπέτροβα), ἐπικαλεῖται τὴν ἀρωγὴν τῆς Ἐπιτροπῆς, «ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ δὲν ἔμεινε ἀμέτοχος τῶν δεινῶν τοῦ ἀγῶνος» ζητεῖ «νὰ δοθῇ καὶ εἰς ἐμὲ ἄρτος εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου (διατρέχει — λέγει — τὸ 90ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας της)».

Ὁ Κ. Νταμάλας περαπονεῖται ὅτι «ἄπασαν τὴν κινητὴν μου περιουσίαν ἀπώλεσα, καταστραφεῖσθαι καὶ διαρπαχθεῖσθαι...».

Ἡ ἡλικία τῶν ἀγωνιστῶν

Ἀξίζει νὰ μάθουμε ποιὰ ἦταν ἡ ἡλικία τῶν Ἰσρααίων ἀγωνιστῶν, ὅταν ἄρχισε ἡ ἐπανάστασις (τὸ 1821). Ὁ μικρότερος ἦταν 20 ἐτῶν καὶ ὁ μεγαλύτερος ἐπερνούσε τὰ 60. Δηλαδή πῆραν μέρος στὸν ἱερό ἀγῶνα νέοι καὶ γέροι, κάθε ἡλικίας. Ὁ Ἄθαν. Σιώρης εἶχε περάσει τὰ 60 ὅταν ἔναψε ἡ ἐπανάστασις.

Ἴδου καὶ ἕνας σχετικὸς πίνακας:

Ὁ Γ. Ἀντώνναρος ἦταν 30 ἐτῶν, ὁ Ἄν. Γιαλαμάς 40, ὁ Ἄθ. Ζέρβας 40, ὁ Ἄν. Ζορμπᾶς 25., ὁ Χρ. Ζορμπᾶς 25 ὁ Ἡλ. Κατριδάνος 40, ὁ Στ. Καφφετζῆς 40, ὁ Ἄν. Κυριαζῆς 25, ὁ Γαλ. Θ. Κυριαζῆς 30, ὁ Γ. Θ. Κυριαζῆς 24, ὁ Παντ. Κυριαζῆς 40, ὁ Παρ. Κυριαζῆς 25, ὁ Γ. Κουτσουμάρης 36, ὁ Ν. Λαμπρόπουλος 40, ὁ Γ. Λάμπρος 35, ὁ Λινάρδος 35, ὁ Π. Ντόρντας 25, ὁ Ἄσ. Ξερόκωστας 31, ὁ Δ. Ξερόκωστας 40, ὁ Ἰω. Ξερόκωστας 35, ὁ Ἄπ. Πατσιατζῆς 35, ὁ Ἄλ. Ρουμποῦτζος 40, ὁ Κ. Ρουμποῦτζος 35, ὁ Π. Ρουμποῦτζος 30, ὁ Ν. Ἄθ. Ρούπας 40, ὁ Δρ. Ρούσσοι 40, ὁ Ἰ. Ρούσσοι 30 ὁ Παν. Παπαδοπανάγος 60, ὁ Ἄθ. Σιώρης 60, ὁ Κων. Σκυλομύτης 28, ὁ Δ. Τσαγκόγιωργας 22, ὁ Ν. Τσαντίλης 37, ὁ Ἄσ. Τσαντίλης 20, ὁ Π. Τσαγκόγιωργας 35, ὁ Π. Τσαντίλης 24.

Ἡ ἔναρξις τῆς Ἐπαναστάσεως

Οἱ Ἰσρααῖοι ἀπὸ τῆς πρώτης κιόλας ἡμέρας τῆς Ἐπαναστάσεως, καὶ συγκεκριμένα στίς 23 Μαρτίου 1821, πῆραν ἐνεργὸ μέρος σ' αὐτή.

Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ κατωτέρω πολεμικὸ ἐπεισόδιο, πού περιγράφει ὁ Ρ. Παλαμήδης (Ἱστορικὸ ἀρχεῖο Βλαχογιάννη, ἀρ.θ. φακέλλ. 266) καὶ στὸ ὅποιο μετέσχον καὶ Ἰσρααῖοι ὑπὸ τοὺς Ἄθαν. Σιώρη καὶ Ἄναγν. Οἰκονομόπουλο (1).

... «Ὅτι οἱ ἐνδιαλαμβανόμενοι εἰς τὴν ἄντικρυ σελίδα Τοῦρκοι ἐσφαλίσθησαν εἰς τὸν πύργον τοῦ χωρίου Τζαουσί (κειμένου ἐπὶ τῆς πεδιάδος Μεσσηνίας καταβαίνοντες ἀπὸ τὴν Τζακόνα ὀλίγον παρακάτω) κατὰ τὰς 23 Μαρτίου ἕνεκα τῶν κατοίκων Χριστιανῶν τοῦ αὐτοῦ Τζαουσίου (ὄντος ἐκ 40 οἰκογενειῶν) ζητούντων νὰ προσκυνήσουν οἱ Τοῦρκοι εἰς αὐτούς.

Ὅτι οἱ κάτοικοι οὗτοι εἰδοποίησαν τοὺς Γαραντζαίους, Ἰσρααίους, Ντερμπουνιώτες καὶ Κραμποβίτες οἵτινες καὶ ἐλθόντες μετὰ τὸν Δῆμον Τζίβαν ἀνεψιὸν τοῦ Μήτρου Πέτροδα καὶ μετὰ τὸν Ἀθανάσιον Σιώρη καὶ Ἄναγν. Οἰκονομόπουλον ἐπολιόρκησαν τοὺς Τοῦρκους ἀπὸ τὸ δεῖλι τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ διήρκεσε ἡ μάχη ἕως τὴν ἐπαύριον τῆς 24 τὸ πρωῖ (καὶ) ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐλαβώθη ὁ Τζίβας εἰς τὸν μηρόν, ἐκ δὲ τῶν Τοῦρκων ἐθανατώθη εἷς, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπροσκύνησαν εἰς αὐτούς καὶ τοὺς ὁποίους ἤφερον εἰς τὴν Σκάλαν, καὶ ἐκεῖθεν μαθόντες ὅτι οἱ Ἀνδρουσιανοὶ Τοῦρκοι ἔφυγαν, ἔδραμον ἐκεῖσε πρὸς λαφυραγωγίαν μεταφέροντες μαζύ των καὶ τοὺς Τοῦρκους τοὺς ὁποίους ἀπὸ ἐκεῖ τοὺς ὑπῆγον εἰς Καλάμι, μεταξὺ τῶν συλληφθέντων ἐκεῖσε λοιπῶν Τοῦρκων (χωρὶς νὰ τοὺς φονεύσῃ).

(1) Τὴν περιγραφὴ αὐτὴ τοῦ Παλαμήδη ἔφερε στὴ δημοσιότητα πρό τινος ὁ Μεγαλοπολίτης καθηγητὴς Σπ. Κωστόπουλος.

Μάχη τοῦ Ἰσαρι

Δὲν εἶναι ἀκριβὴς ἡ ἡμερομηνία τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ Ἰμπραήμ κατὰ τοῦ Ἰσαρι, τὸ 1825. Ὁ ἱστορικὸς Σπ. Τρικουπῆς τὴν τοποθετεῖ ἀόριστα τὸν Ἰούλιο, ὁ Φωτάκος στίς 7 Αὐγούστου τοῦ 1825.

Ἀπὸ ἔγγραφο στὸν φάκελλο τοῦ φονευθέντος στὴ μάχη τοῦ Ἰσαρι Γ. Κουτζουμάρη πληροφοροῦμαστε ὅτι ἡ μάχη ἔγινε τὴν 1 Αὐγούστου 1825, ὅπου ἐφονεύθη καὶ ὁ ἀνωτέρω μνημονευόμενος.

Ἡ μάχη τοῦ Ἰσαρι ὑπῆρξε μιὰ λαμπρὰ ἐποποιία τῶν Ἰσρααίων ἀγωνιστῶν, πού ἐπολέμησαν σκληρὰ ἐναντίον τῶν ὀρδῶν τοῦ Ἰμπραήμ ὀλόκληρη νύχτα καὶ ἐπροξένησαν μεγάλες ἀπώλειες στὸν ἐχθρό.

Λεπτομερεῖς περιγραφὲς αὐτῆς τῆς μάχης — πού διαφέρουν μεταξύ τους — μᾶς ἔδωσαν ὁ Φωτάκος καὶ ὁ Κανέλλος Δεληγιάννης καὶ ἄλλοι, τίς ὁποῖες παραθέτουμε ἐδῶ.

Γράφει ὁ Φωτάκος (σ. 200).

«Τὴν 7 Αὐγούστου ὁ στρατηγὸς Μουράτ μπέης διέταξε τὸν στρατηγὸν Γκαλίπ Μπέην μετὰ 2.500 τακτικοῦ στρατοῦ Αἰγυπτίων 1.000 Ἀλβανῶν πεζῶν καὶ 2 ὄρεινῶν τηλεβόλων καὶ ὤδευσαν ἐναντίον τῆς κώμης Ἰσαρι, κειμένης παρὰ τὰς νοτίους ὑπωρείας τοῦ ὄρους Διαφόρτη, διὰ νὰ τὴν λαφυραγωγήσῃ καὶ κατοπιν τὴν καταστρέψῃ.

Ὁ ὄπλαρχηγὸς Ἄθαν. Σιώρης, διαμένων εἰς τὰς Καρυὰς καὶ μαθὼν ταῦτα ζητήσας τὴν ἄδειαν τοῦ στρατοπεδάρχου Γρηγοριάδου, ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν μετὰ 150 Ἰσρααίους στρατιώτας. Προτοῦ νὰ φθάσῃ οἱ ἐχθροὶ εἰς τὴν κώμην Ἰσαρι, ὁ Σιώρης ἀφοῦ ἐπρόφθασε νὰ τοποθετήσῃ τὰ γυναικόπαιδα καὶ τοὺς γέροντας ἐν ὄλῳ 500 ψυχὰς ἐν ὄρεινῇ θέσει, μετὰ φρουρᾶς 50 στρατιωτῶν, ὠχυρώθη μετὰ 100 μόνον στρατιώτας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς κώμης ταύτης.

Ἐν τῇ μεταξὺ ἔφθασε ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπολιόρκησε τὸν Σιώρη, ὅστις ἐμάχετο ἥρωϊκῶς ἀπὸ τῆς 9 ὥρας π.μ. μέχρι τῆς 2 μ.μ., ἵνα ἀναχαιτίσῃ τὴν ὀρμὴν τῶν ἐχθρῶν, κινδυνεύσας τὴν ζωὴν των.

Ἐν τῇ μεταξὺ εἰδοποιηθεὶς ὁ εἰς Καρυὰς στρατοπεδεύων Γρηγοριάδης διέταξε παραχρῆμα τὸν ἀδελφόν του Γεώργιον μετὰ τοῦ Διονυσίου Παπαθεοδώρου, Ἀδάμ Παπατσώρη, Γκρίντζαλη καὶ Μητροπέτροδα μετὰ 600 στρατιώτας καὶ ἔδραμον πρὸς ἐπικουρίαν τοῦ μαχομένου Σιώρη. Φθάσαντες οὗτοι ἐν δέοντι καὶ ὀχυρωθέντες εἰς τινὰς οἰκίας τῆς κώμης ταύτης, ἀντέστησαν κρατερῶς ἕως 4 ὥρας κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐξ ὧν ἐφόνευσαν καὶ ἐπλήγησαν ἕως 200. Ὑστερον ὁμως ὄρωντες τὸ ἀκαταμάχητον τῶν Αἰγυπτίων ἰδίως τῶν Ἀλβανῶν μαχομένων μετὰ ἀπαραμίλλον ἥρωϊκὴν ἀνδρείαν, ὤρμησαν ὅλοι ὁμοῦ ἐν εἴδει φάλαγγος ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ ὄπλαρχηγοῦ Παπαθεοδώρου, παρακολουθούτων καὶ τῶν γυναικοπαίδων καὶ διέσχισαν τὰς ἐχθρικὰς φάλαγγας, ἀπολέσαντες ὑπὲρ τοὺς 65 καὶ διεσώθησαν εἰς τὴν κώμην Κραμποβοῦ, κειμένην κατὰ τὰς δυσμὰς καὶ εἰς 1½ ὥραν ἀπέχουσαν τῶν Καρυῶν. Ἀπ' ἐκεῖ κατέφυγον εἰς τὸ ἐν Καρυαῖς στρατόπεδον τοῦ Γρηγοριάδου. Ὁ ἐχθρικός στρατὸς λεηλατήσας τότε καὶ κατεδαφίσας τὴν κώμην Ἰσαρι ἐπανῆλθεν παρὰ τὴν πεδιάδα τῆς Καρυαίνης.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ὑπὸ ἱστορικὴν ἀφήγησιν συνεκροτήθη ἡ μάχη ἐκείνη καὶ ἡ καταστροφή τῆς κώμης Ἰσαρι, οὐχὶ δὲ ὡς ἀνακριβῶς ἀφηγεῖται τὰ γεγονότα τῆς μάχης ἐκείνης ὁ ἱστορικὸς Φραντζῆς, ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ (τόμ. Β' σελ. 443 - 444)».

Ὅμοίως, ὁ Καν. Δεληγιάννης γράφει στὰ ἀπομνημονεύματά του:

«(Ὁ Ἰμβραήμ) διερχόμενος διὰ τοῦ κάμπου τῆς Καρυταίνης εὐρέθησαν τότε συναγμένοι εἰς τὸ χωρίον Στάλα, Κραμποδόν, καὶ Καρυὲς οἱ ὄπλαρχηγοὶ Χριστόπουλος, Ἀναγνώστης Κανελλόπουλος, Φαναρίται, ὁ Μητροπέτροβας ὁ Γκρίτσιαλης καὶ οἱ Ἀρκαδινοὶ τοποθετημένοι μὲ δυὸ ὡς ἑγγιστα χιλιάδας στρατιώτας.

Εὐρέθη καὶ ὁ γαμβρὸς τοῦ Πλαπούτα ἐκεῖ, ὁ Γεωργάκης Καφετσῆς, μὲ πενήντα σχεδὸν στρατιώτας καὶ πλησιάσαν ἐκεῖ ἐν σῶμα Ἀράβων πέντε ἕως ἕξ ὡς ἑγγιστα χιλιάδες, ἅμα τοὺς εἶδε μακρόθεν ὁ Καφετσῆς ἤρχισε ἐκ τοῦ τρόμου νὰ ἀποδειλιᾷ καὶ ἀποσύρεται νὰ λιποτακτῆσθαι. Τὸν φώναξεν ὁ γέρον Πέτροβας νὰ σταθῆ ἐκεῖ, χωρὶς νὰ φοβηθῆ διὰ νὰ πολεμήσουν ἀλλ' αὐτὸς ἔτρεχε φεύγων ἐκ τῆς φρίκης, ὥστε παροξυνθεὶς ὁ γέρον Πέτροβας ἀπὸ τὴν τῶν αὐτῆν ἄνδρον δειλίαν τὸν ἐπυροδόγησε φεύγοντα καὶ τὸν ἐπλήγησε θαρῶς καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπέθανε. Τὸ δὲ εἰρημένον Ἀραβικὸν σῶμα ἀφοῦ συνεπλάκη μὲ τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀντέκρουσαν θαρραλέως καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ, ἀλλὰ βλέποντες μίαν ἄλλην ἐπικουρίαν ἐκ 3 χιλ. περίπου Ἀράβων ἐρχομένων, φοβούμενοι μήπως τοὺς ἀποκλείσει ἐκεῖ ὑπεχώρησαν πολεμοῦντες εἰς τὸ πυκνὸν δάσος νὰ καταλάβουν θέσιν ἔτι ἀσφαλεστέραν· οἱ ἔχθροὶ τοὺς παρακολούθουν. Ἀλλ' αὐτοὶ ὀχυρωθέντες τοὺς ἐπυροδόγησαν αἴφνης γενναίως καὶ μετὰ τρίωρον ἀντίστασιν ἔτρεψαν τοὺς ἔχθρους εἰς ἄνδρον φυγῆν, ἐφόνευσαν ἕξ αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς διακοσίους καὶ ἔτι περισσοτέρους ἐπλήγησαν. Ἀλλ' ἀνεχώρησαν τὴν ἑσπέραν ἀπερχόμενοι ἕκαστος εἰς τὴν ἐπαρχίαν του καὶ εἰς τὸ χωρίον του νὰ σώσῃ ἕκαστος τὴν οἰκογένειάν του ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν. Οἱ δὲ ἔχθροὶ ἐνωθέντες τὴν ἑσπέραν ἐκείνην μετὰ τοῦ Ἰμβραήμ πασᾶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιπέσουν τὴν νύκτα ἐκείνην αἴφνης κατὰ τοῦ χωρίου Ἰσαρι νὰ τὸ καταστρέψουν. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἐκείνου ἰδόντες ἀπὸ τὴν ἡμέραν τὴν πληθὺν τῶν ἔχθρῶν διαβαίνουσαν ἐκεῖθεν καὶ ὑποπτευθέντες τὴν ἐπιδρομὴν, ἔβγαλαν τὰ γυναικόπαιδα καὶ τοὺς γέροντας καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸ ὄρος Τετράζι ἕως διασωθῆσι, οἱ δὲ δυνάμενοι νὰ φέρουν ὄπλα ἀπεφάσισαν νὰ ὀχυρωθῶσιν ἅπαντες ἐν τὸς τοῦ χωρίου τους καὶ νὰ πολεμήσουν ἀποφασιστικῶς διὰ νὰ ἀποθάνουν. Ὁχυρώθη δὲ μετ' αὐτῶν ὁ συμπολίτης των ἀρχαῖος πολεμιστῆς γέρον Σιώρης μ' ἄλλους ἑκατὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὰς δυνατωτέρας οἰκίας ἀναλόγως· φθάσαντες δὲ οἱ ἔχθροὶ πρὸς τὰ ξημερώματα τοὺς ἐκτύπησαν θαρραλέως, μ' ὅσας ἀποπείρας προσβολῶν καὶ ἐφόδων ἔκαμαν οἱ ἔχθροὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τοὺς κλονίσουν τὴν καρτερίαν. Πολεμήσαντες λοιπὸν ἀκαταπαύστως ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἀπεφάσισαν περὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ ἀνεχώρησαν πολεμοῦντες καὶ διαβαίνοντες ἐν τῇ μέσῳ τῶν ἔχθρῶν. Ἐφονεύθησαν ἕξ αὐτῶν ὁ ἐ κ α ἐ π τ ᾶ καὶ ἑνδεκα ἐπληγώθησαν. Ἐκ δὲ τῶν ἔχθρῶν ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν ὑ π ἐ ρ τ ο ὺ ς τ ρ ι α κ ο σ ῖ ο υ ς.

Τὴν ἐπιούσαν κατεπυρόλησαν ὅλας τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου ἐκείνου καὶ

ἀνεχώρησαν διὰ τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας μὲ μεγάλην κατασχύνην τους...».

Ὁ Σπ. Τρικούπης τὴν περιγράφει ὡς ἑξῆς:

«Ἀπέστειλε (ὁ Ἰμβραήμ ἐκ Τριπόλεως) πολυάριθμον σῶμα εἰς συγκαμιῶν τῶν γεννημάτων τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης καὶ εἰς αἰχμαλωσίαν. Τὸ σῶμα τοῦτο ἐπρόχώρησεν εἰς τὰ ὄρεινά χωρία Δραγομάνου, Καρυῶν καὶ Κραμποδοῦ, ἀλλ' ἀπεκρούσθη καὶ ἔπαθεν· ἐπάτησε καὶ τὸ Ἰσαρι· ἑκατὸν τῶν ἐν αὐτῷ, κλεισθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπολέμησαν ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐξορμήσαντες ἕφιήρεις μεσοῦσης τῆς νυκτὸς διεσώθησαν, ἐκτὸς ἐνὸς φονευθέντος καὶ ἐνὸς πληγωθέντος. Οἱ ἔχθροὶ ἔκαυσαν τὸ χωρίον τὴν ἐπαύριον καὶ ἐπανῆλθαν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Καρυταίνης, ἀρπάζοντες καὶ φθείροντες».

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΙΩΡΗ

Λεπτομερῆ ἐπίσης περιγραφή τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ Ἰμβραήμ κατὰ τοῦ Ἰσαρι δίνει καὶ ὁ Ἰω. Σιώρης, ποῦ δὲν συμπίπτει ὅμως μὲ τὶς δυὸ προηγούμενες.

Ἴδου τί γράφει:

«— Τοῦτο στενοχωρεῖ τὸν Ἰμβραήμ καὶ σπεύδει μετὰ στρατοῦ εἰς Μεγαλόπολιν κατὰ τοῦ χωρίου τοῦ Σιώρη Ἰσαρι, κατασκηνώσας ἀπὸ Δεδέμπεη μέχρι Μεγαπέλι, μέρος ἐπίπεδον καὶ ὥραν ἀπέχον τοῦ Ἰσαρι.

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἐγένετο γνωστὴ ἐγκαίρως εἰς τὸν Σιώρη καὶ ἔλαβε τὰ μέτρα του, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν προφθάνει νὰ ζητήσῃ ἐπικουρίαν οὔτε τοῦ Κολοκοτρώνη εἰς Καρυταίναν, ἀπέχουσαν τέσσαρας ὥρας, οὔτε τοῦ Πέτροβα εἰς Γαράτζαν, ἀποφασίζει μὲ τοὺς ἰδικούς του ν' ἀντιταχθῆ μόνος κατὰ τοῦ Ἰμβραήμ.

Ὁ Ἰμβραήμ βλέπων τὸ Ἰσαρι σχεδὸν κρεμάμενον τόσον ὑψηλὰ μὲ περιφέρειαν δασώδη καὶ μὲ στενάς διόδους, πέμπει τὸν Πεκύρβη μὲ μικρὸν σῶμα, ἵνα κατοπτεύσῃ τὰς διαβάσεις. Εἰς τὴν θέσιν Κοτρῶνι ἡμίσειαν ὥραν κάτωθεν τοῦ Ἰσαρι πίπτει εἰς ἐνεδρεύουσαν φουρὰν τοῦ Σιώρη καὶ φονεύονται οἱ περισσότεροὶ τοῦ ἀποσπάσματος ἐν οἷς καὶ ὁ Πεκύρβης. Λαβὼν τὴν εἶδησιν ταύτην ὁ Ἰμβραήμ διατάσσει ἐφοδὸν κατὰ τοῦ χωρίου Ἰσαρι μεθ' ὄλου τοῦ στρατοῦ.

Ὁ Σιώρης ἔχων κόψει κορμούς δένδρων καὶ θάμνων ἐγκαρσίως τῶν διόδων πρὸ τοῦ χωρίου ἔθεσεν εἰς ἐκάστην στενωπὸν ἀνὰ τεσσαράκοντα ἄνδρας, καθὼς καὶ εἰς τὸν ὑψηλὸν λόφον Βραχοκοτρωνάκι, καὶ ἡ ἀρξαμένη συμπλοκὴ τὸν εὖρεν ἕτοιμον.

Οἱ ἔχθροὶ δὲν διέκρινον οὐδαμοῦ τοὺς Ἕλληνας πολεμιστάς, διότι ἐπροστατεύοντο ἀπὸ τὴν πλουσίαν βλάστησιν τῶν θάμνων καὶ ἐπυροδόλουν ἀθέατοι.

Ἦτο τρομερὸς ὁ ἀντίλαλος τῶν λαγγαδίων καὶ τῶν κοιλάδων ἀπὸ τὸ πυκνὸν πῦρ τῶν ὄπλων, ὅστις ἐπολλαπλασίαζε τοὺς κρότους!

Ἡ μάχη διήρκεσεν ἑπτὰ ὥρας καὶ ἡ διάβασις τῶν διόδων ὑπὸ τοῦ ἔχθρου

Ὁ φοβερός Ἰμβραήμ

εστάθη αδύνατος. Τότε ο Ίμβραήμ έκαμψε πρὸς νότον τοῦ χωρίου καὶ ἔφθασεν ἐν ταῖς Ράχαις, εἰς τὴν σημερινὴν ὁδὸν ἐκ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ, ὅπουθεν ἢ διάβασις ἦτο εὐρεία, εὐκολος καὶ ἀνυπεράσπιστος καὶ οὕτω ὁ Σιῶρης ἀπεσύρθη πρὸς τὸ ὄρος ἀφήσας κενὸν τὸ Ἰσαρι.

Εἰς τὴν μάχην ταύτην ἔπεσαν περίπου τριακόσιοι Τούρκοι. Ἐκ τῶν ἀνδρῶν τοῦ Σιῶρη ἔπεσαν ἐλάχιστοι ἐν οἷς καὶ δύο ἐκλεκτὰ παλλικάρια του, ὁ Γεώργιος Κουτσουμάρης ἐξ Ἰσαρι καὶ ὁ ἐκ Τσορωτᾶ Ἀντώνιος Πρασσᾶς. Εἰς τὴν μάχην ταύτην διεκρίθη ὁ ἀνεπιός του Δράκος μαχόμενος ἐντελῶς ἀπροφύλακτος καὶ διὰ φωνῶν ἐνθαρρύνων τοὺς μαχητάς. Καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὰ καλλιεργούμενα αὐτὰ μέρη, ὅπου ἔγινεν ἡ μάχη οἱ γεωργοὶ εὐρίσκουν ὅσα ἀνθρωπίνων σκελετῶν.

Ὁ Ίμβραήμ ἔμεινεν εἰς Ἰσαρι δεκαοκτὼ ἡμέρας, μεθ' ἧς ἔθετο πῦρ καὶ ἔκαυσεν ὅλον τὸ χωρίον, ἀφῆκε δὲ φρουρὰς εἰς τὸν Προφήτην Ἡλίαν, Ἄγ. Ἀθανάσιον, Καλλιτσείκα καὶ Κοτρωνάκι, τοποθεσίας περὶ τοῦ Ἰσαρι. Τὰς φρουρὰς ταύτας καθ' ἑσπέραν τὸ σῶμα τοῦ Σιῶρη τὰς ἑδεκάτιζε μέχρις ὅτου καὶ μετὰ πάροδον ὀλίγων ἡμερῶν οἱ ἀπομεινάντες Τούρκοι ἀπεχώρησαν. Ἐκτοτε καίτοι ἔμεινεν ἐν Πελοποννήσῳ ὁ Ίμβραήμ πολὺν χρόνον καὶ διέδαινε τὸ Δερεβένι οὐδέποτε ἀπεπειράθη νὰ ἀναβῆ εἰς τὸ ἀνεγειρόμενον Ἰσαρι...

ἈΛΛΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

«...Προχθὲς ἦλθεν εἰς Δραγουμάνου καὶ Σουλτίνα πλησίον τῆς πόλεως μας μίαν ὥραν καθὼς καὶ ἐχθὲς εἰς Ἰσαρι ὅπου ἔκαυσε αὐτὰ τὰ δύο χωριά. Ἐπῆρε καὶ ἀρκετὰ λάφυρα. Ὅμως ἔχασε καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δύο μέρη καθὼς καὶ εἰς τὸν ἀρχητερινὸν πόλεμον ὅπου ἔγινε εἰς Κραμποδὸ ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους καὶ ξεχωριστὰ τοὺς λαβωμένους καὶ ἀρκετὰ ἀλογα καὶ μουλάρια.

Τὴν σήμερον εὐρίσκεται ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ Ἰσαρι ἕως Λεοντάρικα καὶ Πολιανῆν καὶ περιφέρεται εἰς ἐκεῖνον τὸν κάμπον...

(Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς Δ. Κανελλοπούλου, ἀπὸ Ἀνδρίτσαινα — 3-8-1825)

«Εἰς τὴν 1 τοῦ Αὐγούστου ἔγινεν πόλεμος εἰς τοῦ Ἰσαρι μ' ὄλην τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ. Εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον ἐσκοτώθηκαν ἐχθροὶ περίπου ἀπὸ τοὺς 100. Ἀπὸ ἡμᾶς ἐσκοτώθηκαν εἰς τὸν τόπον 4 καὶ πληγῶμενοι 2. Πάλιν εἰς τὰς 8 τοῦ παρόντος ἔγινεν πόλεμος εἰς τοῦ Μπάστα, ἐσκοτώθηκαν ἐχθροὶ περίπου τῶν 40. Ἀπὸ ἡμᾶς ἐσκοτώθηκαν εἰς τὸν τόπον 3, πληγῶμενος ἓνας.

(Ἀπόσπασμα ἀναφορᾶς Γιαννάκη Δ. Γκρίτζαλη πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Πολέμου — 14 Αὐγούστου 1825).

Στὸ βιβλίον «Πλαπούτας» τοῦ Ἀγῆσ. Τσέλαλη δίνεται ἡ πρὸς κάτω περιγραφή τῆς μάχης τοῦ Ἰσαρι:

— Στὶς 7 Αὐγούστου 1825 οἱ στρατηγοὶ Μουράτ καὶ Γκαλίπ μὲ 2.500 τακτικούς καὶ 1.000 ἀτάκτους ἐκινήθησαν κατὰ τοῦ Ἰσαρι.

Ἐπρεξε ὁ Σιῶρης ἀπὸ τῆς Καρυῆς μὲ 150 Ἰσραεῖτες, ἀσφάλισε τὰ γυναικόπαιδα, 500 ψυχές, σὲ ὄρεινὴν θέσιν, μὲ 50 φρουρούς, καὶ ὀχυρώθηκε μὲ τοὺς ἄλλους 100 στὴν ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ. Ὁ ἐχθρὸς τοὺς ἔζωσε. Ἀπὸ τῆς

ἡ τὸ πρῶν ὡς τῆς 2 μ.μ. ἀντέκρουαν τῆς ἐπιθέσεις τῶν Τούρκο-Ἀλβανο-Αἰγυπτίων.

Ἐπρεξαν ἀπὸ Δραγουμάνου οἱ ἄλλοι. Ἐπιασαν τὰ σπίτια, πολεμοῦν 4 ὥρες. Οἱ Ἀλβανοὶ ὤρμουσαν μὲ λύσσα. Ἐπεσαν καὶ πληγῶθηκαν 200. Οἱ Ἕλληνες ἐξώρμησαν ὅλοι μαζί ἀπὸ τὰ σπίτια, διέσχισαν τοὺς ἐχθρούς, πῆραν τὰ γυναικόπαιδα καὶ πέρασαν στὸν Κραμποδὸ. Ἐπεσαν 65 νεκροὶ νὰ σώσουν τοὺς ἀμάχους.

Οἱ ἐχθροὶ ἔκαψαν τὸ Ἰσαρι καὶ γύρισαν στὸν κάμπο τὸν Καρυτινὸ καὶ ἐκεῖ στὴν Τρίπολη.

Ἱστορικὲς παραδόσεις

Σχετικὰ μὲ τὴν ἐπιδρομὴ τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῆς θηριωδίας ποὺ διέπραξαν σὲ βᾶρος τῶν Ἰσραεῖτων, ὁ Γρηγ. Καραλῆς μνημονεῖ, σὲ δημοσίευσμά του, ὅσο χαρακτηριστικὰ γεγονότα, σύμφωνα, ὅπως λέγει, μὲ διηγήσεις γέροντων Ἰσραεῖτων.

Τὸ ἓνα ἀναφέρεται στὸν φρικτὸ θάνατο ποὺ ὑπέστη ἡ οἰκογένεια Καρμίρη στὰ «Καρμιρέικα Καλύβια», μεταξὺ Βοϊθόντα καὶ Ζαγκλακᾶ, ὅπου διέμενε.

Ἐπέδραμον λοιπὸν ἐκεῖ στρατιῶτες τοῦ Ίμβραήμ καὶ ἀφοῦ συνέλαβαν τὸν πατέρα Καρμίρη καὶ τὰ δύο παιδιὰ του, τοὺς περιέλουσαν μὲ καυτὸ βούτυρο, ποὺ βρῆκαν στὸ σπίτι τους!...

Τὸ ἄλλο γεγονός εἶναι ἡ ἐπίθεσις τῶν Ἀραπάδων κατὰ τοῦ Ἰσαρι ἀπὸ τὸ «Κούμαρο» καὶ τῆς «Ράχης». Διότι δὲν μποροῦσαν νὰ προχωρήσουν οἱ ἐπιδρομεῖς ἀπὸ τῆς ἄλλης διαβάσεως (Γοῦρνες, Κοκορεθιθιές, Καλιτσείκα). Σ' αὐτὴ τὴν πολεμικὴ ἐπιχείρησι ἐφονεύθησαν καὶ δύο γενναῖοι πολεμιστὰί τοῦ Ἀθαν. Σιῶρη, οἱ Γ. Κουτσουμάρης καὶ Ἀντ. Πρασσᾶς, ἀπὸ τὸ Τσορωτᾶ. Μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνα μας ὑπῆρχαν δύο σωροὶ ἀπὸ χῶμα σὲ σχῆμα μνήματος, κάτω ἀπὸ τὸν Ἅγιο Θανάση. Καὶ ἡ θέσις αὐτὴ ὀνομαζόταν τοῦ «Πρασσαντώνη τὸ μνήμα».

Ὁ Ίμβραήμ, κατὰ τὴν παραμονὴ τῶν ὁρῶν του στὸ Ἰσαρι κατέστρεψε τὸ πᾶν. Δὲν ἄφησε λίθον ἐπὶ λίθου. Κατέκαψε τῆς οἰκίαις καὶ κατέστρεψε τὸν «νεόδητο» ναὸ τοῦ Ἄγ. Νικολάου.

Μιὰ ἀκόμη δραματικὴ πτυχὴ τῶν ἐφιαλτικῶν ἡμερῶν, ποὺ ἔζησαν οἱ Ἰσραεῖται ὅταν ἐπέδραμον οἱ Αἰγύπτιοι, ἀναφέρει ὁ Ἀλέξ. Δ. Σακελλαριάδης, δικηγόρος, ὅπως ἄκουσε ἀπὸ πρόγονό του:

Κατὰ τὴν ἡρωϊκὴ ἔξοδο τῶν Ἰσραεῖτων, πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἀναγκάσθηκαν νὰ κρεμάσουν μὲ τῆς «νάκες» μικρὰ παιδιὰ σὲ πουργάρια. Καὶ ὅταν ἐγύρισαν πίσω, μερικὰ εἶχαν φάει τὰ δάκτυλά τους ἀπὸ τὴν πείνα!! Εἶχαν γλυτώσει ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς λύκους! Μετὰ τὸ 1900 ὑπῆρχε Ἰσραεῖταις μὲ φαγωμένα χέρια, ποὺ εἶχε ἐπιζῆσει ἀπὸ τὴν φρικτὴ αὐτὴ τραγωδία!...

Στρατόπεδο τοῦ Ίμβραήμ

Στ' ἀπομνημονεύματα τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη (Τερτσέτη) ἀναφέρονται καὶ τὰ ἐξῆς γιὰ τὸ Ἰσαρι:

— Ἐπειδὴ τοῦ ἐχάλασα τοὺς μύλους τοῦ Ἰμβραήμη, δὲν εἶχε πλέον πῶς νὰ ἔχη ζωοτροφίες. Ἄνοιξε δρόμον ἀπὸ τὰ Μοθωκόρωνα ἕως τὴν Τριπολιτσά

καὶ ἀπὸ τὴν Μεσσηνίαν ἔστειλε φορτηγὰ μὲ ζωοτροφίες, ἔπιασε εἰς τοῦ Ἰσαρι καὶ ἔκαμε στρατόπεδον. Ἀφοῦ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐφοδίασε διὰ κάμπουσαν καιρὸν τὴν Τριπολιτσά καὶ ἄφησε καὶ 5.000 φρουρά, αὐτὸς ἐσυνάχθη εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια...».

Κάτι παρόμοιο γράφει καὶ ὁ παλαιὸς Ἰσραεῖος καθηγητὴς Δημ. Σταθόπουλος, στὸ «Λεύκωμα Μεγαλοπολιτῶν». «Ὅτι δηλ. τὸ Ἰσαρι ἐχρησιμοποιήθη ἐπὶ τινα χρόνον ὡς στρατηγεῖον τοῦ ἐπιδρομέως, ὅτι κατεστράφη ὄλοσχερῶς καὶ ὅτι ἐσώθη ὁ πύργος τοῦ ἀγᾶ καὶ ὀλίγον ὑπὲρ τὰ θεμέλια ὁ νεόδημος ναὸς τοῦ Ἀγ. Νικολάου».

Ὁ Α. Λόντος γράφει στίς 7-8-1825 ἀπὸ τὰ Βέρβενα:

— (...Ὁ Κολιόπουλος, ὅστις εὑρίσκεται εἰς τὸ Βρωμονέρι εἰς τὸν Κραμποῦ μᾶς γράφει ὅτι ὁ πασσᾶς μὲ δύο ἡμισυ χιλιάδες ἔμεινε εἰς τοῦ Ἰσαρι. Ὁ Κολιόπουλος ἔχων ἤδη συναγμένους χίλιους ἐκτὸς τῶν Ἀρκαδίων ὑπὸ τὸς ἐπρόσμενε, σκοπεύει νὰ κυπήσῃ εἰς τοῦ Ἰσαρι τοὺς ἐχθρούς...».

Στίς 12 τοῦ Αὐγούστου 1825 ὁ ἐχθρὸς ἐξακολουθεῖ νὰ θρίσκειται στὸ Ἰσαρι, ὅπως φαίνεται ἀπὸ σχετικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη (Ἀλωνίσταινα 12-8-1825):

«...Περικλείω καὶ γράμμα τοῦ στρατηγοῦ Κολιόπουλου... ἐκ τῶν ὁποίων βλέπετε τὰ κινήματα τοῦ Ἰμβραήμ πασσᾶ. Εἰς Ἰσαρι εὑρίσκεται μία δύναμις ἐχθρική...».

Ἄλλα γεγονότα

Ὁ Φωτάκος, ὑπασπιστὴς τοῦ Κολοκοτρώνη, ἀναφέρει στ' ἀπομνημονεύματά του καὶ ἄλλα γεγονότα, μὲ ἐπίκεντρο τὸ Ἰσαρι.

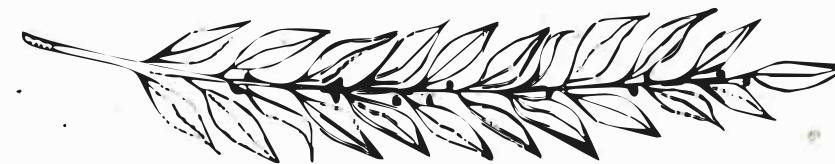
Γράφει λοιπὸν (σ. 495):

Κατὰ τὴν μάχην τῆς Τραμπάλας (1825), ὅταν οἱ Ἕλληνες πολεμισταὶ ἦσαν πολιορκημένοι, ὁ ἀρχηγὸς (Θ. Κολοκοτρώνης) εἰδοποίησε τούτους «νὰ φύγουν ἐκεῖθεν ἀπὸ τὸ μέρος τὸ δυτικὸν καὶ ἀφοῦ ἔθγουν ἔξω ἀπὸ τὸ ὀχύρωμα νὰ πορευθοῦν εἰς τὸ ἀντικρὺ μέρος κατὰ τοῦ Τουρκολέκα, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ὑπάγουν εἰς τοῦ Ἰσαρι». Καὶ πῶς κάτω: ἡ ἔξοδος ἐγένε «μετὰ πολλῆς βίας»... «διὰ νυκτὸς σκοτεινῆς πορευόμενοι κατὰ τοῦ Τουρκολέκα καὶ Ἰσαρι»...

Ἐνα ἄλλο δυσάρεστο γεγονός, ὅπως ἀναφέρει ὁ Φωτάκος, ἐσημειώθη (1825) στὸ δάσος τοῦ Ἰσαρι (ποῖ δάσος νὰ εἶναι αὐτό;).

Πρόκειται γιὰ τὸν φόνο τοῦ ἐξαιρετοῦ ἀγωνιστῆ καὶ ὀπλαρχηγοῦ Κολιοῦ Μπακοπούλου. Ἴδου οἱ λεπτομέρειες (σ. 496):

— «Ἐφονεύθη δὲ τὴν νύκτα κατὰ τὴν φυγὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ Κολιοῦ Μπακόπουλος, καὶ τότε μὲν δὲν ἐγένε γνωστὸν ποῖος καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν τὸν ἐφόνευσε. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1854 ἐφανερώθη ὁ φονεύσας αὐτόν. Οὗτος ἦτο στρατιώτης ἀπὸ τὸ χωρίον Βαλτεσινίκον. Ἐπειδὴ δὲ ἤθελε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν μάχην, ὁ ὀπλαρχηγὸς τὸν ἐμπόδισε καὶ τὸν ἐκτύπησε διὰ νὰ πολεμῇ, εἰς δὲ τὸ δάσος τοῦ Ἰσαρι, πάλιν ἠθέλησε νὰ φύγῃ καὶ ὁ Μπακόπουλος τὸν ἐμπόδισε καὶ τοῦ εἶπε νὰ σταθῇ νὰ πολεμήσουν, διότι κατόπιν τῶν ἔρχοντα: οἱ Τούρκοι τότε ὁ στρατιώτης αὐτὸς ἐθύμωσε διὰ ταῦτα καὶ τὸν ἐφόνευσε. Τὴν αἰσχρὰν καὶ ἀτιμὸν ταύτην πράξιν τοῦ αὐτοῦ ὁ ἴδιος ὠμολόγησε κατὰ τὴν ὥρην τοῦ θανάτου του».

Οἱ Ἰσραεῖοι Ἀγωνισταὶ τοῦ 1821

Α) ΑΖΙΩΜΑΤΙΚΟΙ

Ε' ΤΑΞΕΩΣ

Ἄθαν. Ἀσημ. Σιώρης

ΚΟΥΦΑΙΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΣ ΜΕ ΠΟΛΥΣΧΙΔΗ ΔΡΑΣΙ, ΠΡΟΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ 21. — ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΙΣΤΗΣ. — ΑΡΧΗΓΟΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ. — ΑΠΕΒΙΩΣΕ ΤΟ 1833

ΡΧΙΖΟΜΕ τὴν ἱστορίαν τῆς δράσεως τῶν Ἰσραεῖων ἀγωνιστῶν. Καὶ πρῶτα ἀπὸ τοὺς ὀπλαρχηγούς, πὺ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἔτυχαν ἠθικῶν ἀμοιβῶν καὶ ἐγέναν «ἐξ ἀπονομῆς» ἀξιωματικοί.

Στοιχεῖα ἀντλήσαμε ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο Ἀγωνιστῶν τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἀπὸ ἀπομνημονεύματα καὶ ἄλλες συγγραφές τοῦ Ἀγώνος καὶ ἀπὸ ὅ,τι γραπτὸ καὶ προφορικὸ, ἔμεινε ἀπὸ τοὺς ἀγωνιστὰς διὰ τῶν ἀπογόνων τους (1).

Ὁ Ἄθαν. Σιώρης ἐγεννήθη περὶ τὸ 1756. Καὶ ἀπεβίωσε τὸ 1833. Ἐξῆσε δηλαδὴ 77 ἔτη. Ἦταν ἀρχηγὸς πολυμελοῦς οἰκογενείας. Σύμφωνα μὲ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Παπαθανάση Σιώρη, ὁ Ἄθαν. Σιώρης ἦταν γιὸς τοῦ Ἀσημ. Βρετοῦ, δεῦτερος μετὰ τὸν Κατριμπάνον. Τὸ ἐπώνυμο Σιώρης — κατὰ τὸν Ἰω. Ἄθ. Σιώρη — ἦταν προσφώνησις τῶν Ἑνετῶν: σιὸρ Θανάση, ἐξελιχθὲν στὸ Σιώρης (Σιόρης τὸ θέλει ὁ Ἰ. Σιώρης, δηλ. μὲ ο-μικρὸ).

Σὲ προηγούμενες σελίδες γράφομε γιὰ τὴν προεπαναστατικὴν καὶ κατὰ τὸ 21 δράσιν τοῦ Σιώρη μὲ τίς περιωρισμένες πληροφορίες πὺ διαθέτουμε.

Ἐδῶ θὰ προσθέσουμε ὅ,τι ἰδιαίτερο ὑπάρχει γιὰ τοῦτον.

Ἦταν ἀρχηγὸς μονίμου στρατοπέδου στὸ Ἰσαρι, τὸ ὁποῖον εἶχε συγκροτήσῃ σχεδὸν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του καὶ συγγενεῖς του. Καὶ διατηροῦσε πάντοτε φρουρὲς (θάρδιες) στὰ πῶς ἐπὶκαιρα σημεῖα τοῦ χωριοῦ του. Στὴν ἐπανάστασιν ἦταν 65 περίπου ἔτων.

(1) Γιὰ ὅσους δὲν βρήκαμε κανένα ἐπίσημο στοιχεῖο, δὲν θὰ ὑπάρξῃ κανένα σχετικὸ κείμενο στὸ κεφάλαιον τοῦτο περὶ τῶν Ἰσραεῖων ἀγωνιστῶν τοῦ 21.

Μετά τήν καταστροφή τῶν Ἀλβανῶν διορίστηκε ἀρχηγός τοῦ ἀρματολικιοῦ Φαναρίου καί ἐκανόνιζε τὸ ποσὸ τοῦ φόρου κάθε φορολογουμένου.

Ἀναφέρεται ἀκόμα ὅτι ὁ Χουρσίτ Πασσᾶς τῆς Γριπολιτσᾶς «τὸν περιέβαλλε διὰ μεγάλης φιλίας καί ἐμπιστοσύνης».

Συνεδέετο μὲ στενὴ φιλία μὲ τὸν Θ. Κολοκοτρώνη, ἐπικροτοῦσε τὰ σχέδιά του καί ἦταν πάντα στὸ πλευρό του. Μνημονεύεται (στὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Παπαθανάση Σιώρη) ἡ πιὸ κάτω συγκινητικὴ συνάντησις τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη μὲ τὸν Σιώρη, τὸ 1821, στὸ Δεδέμπεη.

Προηγουμένως ὁ Σιώρης εἶχε στείλει 50 ἄνδρες στὴν Καλαμάτα νὰ πλαισιώσουν τὸν Κολοκοτρώνη, ποὺ ἐγύριζε, ἔπειτα ἀπὸ ἀπουσία πολλῶν ἐτῶν, στὸν Μοριά, ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο.

— Δεκάξι χρόνια, μπάρμπα Θανάση, ἔχουμε νὰ ἰδωθοῦμε ἀπὸ τότε, ποῦ μᾶς κρέμασες στὴ Σκάλα· μιὰ ζωὴ ὀλόκληρη, εἶπε μὲ χιουμόρ ὁ γέρος τοῦ Μοριά.

— Στὴν ἀνάγκη, ἔρε παιδί, ἀπάντησε ὁ Σιώρης, ἐχύθηκα λίγο αἷμα γιὰ νὰ σώσουμε τὴν ὑπόθεσι.

— Τότε καλὰ τὰ κατάφερες, συνέχισε ὁ Κολοκοτρώνης. Τώρα νὰ ἰδοῦμε τί θὰ κάνουμε!...

Ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἀρχίζει ἡ μεγάλη ἐξόρμησις τοῦ Κολοκοτρώνη γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς πατρίδος μὲ τὴν πλήρη συμπαράστασι τοῦ Σιώρη.

Ὁ Ἀθαν. Σιώρης ἐπῆρε μέρος στὴ μάχη τῆς Καρύταινας, ποὺ στοίχισε μεγάλες ἀπώλειες στοὺς Τούρκους τοῦ Φαναρίου, ὅταν ἐφευγαν πανικόβλητοι γιὰ τὴν Τριπολιτσά, μὲ τὰ γυναικόπαιδά τους. Ὅμοίως στὸ Βαλτέτσι, ὅπου εἶχε πρωτοπαλλήκαρον τὸν γιό του Ἀναγνώστη καί τὸν ἀνιψιό του Κατριμπάνο (Κονταμέτη). Ἐκεῖ ἐτραυματίσθη ἐλαφρὰ καταδιώκοντας τοὺς τραπέντας σὲ φυγὴ Τούρκους. Πῆρε ἀκόμη μέρος σ' ὅλες τὶς μεγάλες μάχες κατὰ τοῦ ἐχθροῦ (Δερβενάκια) κλπ., διεκρίθη δὲ πάντοτε γιὰ τὴν ἀνδρεία καί τὸ θάρρος του.

Μετά τὸν θάνατο τοῦ Καποδίστρια (1832), ὁ Ἀθ. Σιώρης συνέπραξε μὲ τὰ τῶν Καποδιστριακῶν (Κολοκοτρώνη, Πλαπούτα, Γρηγοριάδη κλπ.) ἐναντίον τῶν ἀντικαποδιστριακῶν (Γρίβα, Χατζηχρίστου). Ἔλαβε μέρος στὴ μάχη τοῦ Μαντζαγρᾶ, κοντὰ στὴν Τρίπολι. Στὴ μάχη αὕτη διαλύθηκαν οἱ ἀντικαποδιστριακοί, ἀλλὰ ἐσημειώθηκαν μεγάλες ἀπώλειες καὶ ἀπὸ τὶς δυὸ παρατάξεις.

ΕΓΓΡΑΦΑ

(Πρὸς Πλαπούταν) (διατηρεῖται ἡ ὀρθογραφία του)

Ἐξοχώτατε στρατηγέ

Ἀναφερόμεθα ὡς ἐπίτροπος τοῦ γενικοῦ στρατηγοῦ ὅπου βρίσκεσαι, διὰ τοὺς μισθοὺς μας νὰ μᾶς δώσεις ἐκεῖ ὅπου νὰ τοὺς λάβωμαι, διὰ νὰ μὴν τοὺς χά-

σημαι καί μὴν θέλῃς τὴν ζημίαν μας ἔτι τὸ γνωρίζομαι ὡς καλό. καί ἀχαμνὸ τῶν ἡμερῶν ἀπὸ τὴν ἐξοχότη σου διατὶ δὲν ἤμαστε καί ἡμεῖς ξένη ἤμαστε ὅλοι ἐδικὶ σου καί δὲν ἐλπίζομαι νὰ μᾶς ζημιώσῃς καί ἐν τούτῳ μένομαι τῇ 17 Ὀκτωβρίου 1826.

ἀδελφί σου

μᾶρκος κολοκοτρώνης

Θανάσης σόρις

ΑΡΧΕΙΟ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ

(Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης)

ΣΙΩΡΗΣ ΑΘΑΝ.

Ἀξιωματικὸς — Ε' τάξις

ἀριθ. φακέλλου 19.223

Αἰτήσις Νικ. Σιώρη, Γεωργ. Ἀναγν. Σιώρη

καί Παντελῆ Ἀσημ. Σιώρη, κατοίκων Ἰσαρι

(Σινάνο 4 Ἰουνίου 1865)

«Περὶ τῶν ἐκδουλεύσεων τοῦ πατρός μας κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, τῶν ἀπειρῶν προσωπικῶν καὶ ὑλικῶν θυσιῶν αὐτοῦ, τοῦ ἐν Ἱστορίᾳ ἱστορουμένου, τί πρῶτον καί τί ὕστερον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν; Ἀρκούμεθα μόνον νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐχρημάτισε εἰς τὴν πατρίδα τότε προθυμώτατος ἀγωνιστής, τόσον εἰς ὑπογραμμὸν ἔχων ἢ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος καί πίστεώς του ἢ θάνατον ἐνδοξον καί ἐντιμον, περὶ τῆς φιλελευθέρου ταύτης ἀποφάσεώς του τῆς ἐν πάσει ταῖς μάχαις παρευρέσεώς του. ἐκτὸς τοῦ ὑπολαμβανομένου πιστοποιητικοῦ ὀρκωμοσίας τοῦ ταγματάρχου Γ. Κεφάλλα, ἐπικαλούμεθα τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀντιστρατήγου Ἰω. Θ. Κολοκοτρώνη, τοῦ δυναμένου ὄντως εὐτυχῶς καί ὡς Προέδρου, προφορικῶς νὰ δώσῃ. Περαινοντες τὰ ἀπὸ συντριβὴν καρδίας καί ἀπὸ πενίαν μας ἐκτιθέμενα, παρακαλοῦμεν τὴν Σ. Ἐπιτροπὴν νὰ ρίψῃ ὅμια προστασίας εἰς τὰ τέκνα ἐκείνων, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν στερέωσιν ἠρόνου καὶ ἀνεξαρτησίας.

ὑπογραφόμεθα εὐσεβάστως

— Καί ἑτέρα αἰτήσις τῶν υἱῶν τοῦ Ἀθ. Σιώρη (15-5-1846 Καρύταινα) προγενεστέρα, τῶν Ἀναγνώστη, Ἀδάμη καί Νικολάου Σιώρη πρὸς τὴν Ἐπιτρ. Ἐκδουλεύσεων, ζητούντων τὴν ἀνήκουσαν εἰς τούτους ἀμοιβήν.

Βεβαίωσις ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου Μεγαλοπόλεως ἀριθ. 145

Ἐν Σινάνω... σήμερον τὴν εἰκοστὴν Μαΐου τοῦ 1865... ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ εἰρηνοδίκου Μεγαλοπόλεως Ἀχιλ. Καρώνη... ἐμφανισθεῖς ὁ Γ. Κεφάλλας, ταγματάρχης τῆς Φάλαγγος καί κάτοικος Δυρραχίου τοῦ Δήμου Φαλαισίας καί

προκειμένου να βεβαιώσει ή πιστοποιήσει αν ο Ἀθ. Σιώρης, κάτοικος Ἰσαρι τῆς Λυκοσοῦρας, ἀποβίωσε κατὰ τὸ ἔτος 1833, συνεμέθεξε εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἱερὸν ἀγῶνα τοῦ 1821, ὠρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὡς ἀκολούθως: «Ὁμνύω εἰδῶς κάλλιστα τὰς εἰς τὴν ψευδορκίαν ἐπικειμένους ποινὰς καὶ ἐπὶ τῇ ὑποχρέωσει τῆς ἀνηκούσης πολιτικῆς ἀποζημιώσεως πρὸς τὸ Δημόσιον ὅτι ὁ εἰρημένος Ἀθ. Σιώρης παρευρέθη εἰς διαφόρους μάχας συγκροτηθείσας ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἦτοι τῆς ἀλώσεως τῆς Τριπόλεως, Βαλτετσίου, Πατρῶν, Δερβενακίων, καὶ Ἰμβραήμῳ ὀπλαρχηγῶς τοῦ τμήματος Ὀλυμπίας ἢ Φαναρίου καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θεοδ. Κολοκωτρώνη, ὃν ἐπικεφαλῆς πότε μὲν μετριακοσίους πότε δὲ με πεντακοσίους ἄνδρας καὶ ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως διέτρεξε τὸ 65 ἔτος τῆς ἡλικίας του».

Πρὸς βεβαίωσιν κλπ.
Γ. Κεφάλας

(Ἐπιστολὴ Πάνου Θ. Κολοκοτρώνη πρὸς Ἀθ. Σιώρη)
(Περιέχεται στὸ βιβλιαράκι τοῦ Ἰω. Ἀθ. Σιώρη)

(M) Πάρμπα Θανάση Σιώρη

Εἰς τὴν Ἀνδρίτσεινα ὅταν εἶμεθα σοῦ εἶπα καὶ μοῦ ὑπεσχέθης ὅτι ὀλίγας ἡμέρας ἤθελες νὰ πᾶς εἰς τὸ ὄρδι, καὶ τώρα μανθάνω ὅτι ἀκόμη εἶσαι αὐτοῦ καὶ λυποῦμαι ὅπου ἐσεῖς ἀμελεῖτε, ἐνῶ ἔπρεπε ὡς καπετάνιος νὰ τρέξετε με προθυμίαν καὶ νὰ μὴν ἀφήσετε χωρὶς κεφαλὴν τὸ στράτευμά σας — διὰ τοῦτο λαμβάνοντας τὸ παρόν μου, νὰ κινήσης εὐθὺς διὰ τὸ ὄρδι, τοὺς δεκαεὶ στρατιώτας τοῦ χωριοῦ σας τὸ ἀνάλογον τοὺς παίρνετε ἕως τὴν Τριπολιτζάν, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ὑποκείμενοι νὰ ἀλλάξουν κατὰ μῆνα, νὰ μοῦ θγάλης ἄλλους δεκαεὶ καὶ νὰ μοῦ τοὺς στείλης εἰς Τριπολιτζάν διὰ νὰ ἔλθουν αὐτοὶ πίσω, ὁμοίως νὰ μοῦ στείλης καὶ τοὺς Μπασταίους τοὺς προσμένω γλήγορα καὶ νὰ μὴν τοὺς χασομερήσης.

Τῆ 15 Δ) βρίου 1822
Ἀπὸ Ἀρχουδόρεμα
(σφραγίς)

Ὁ ἀνεψιός σας
Π. Θ. Κολοκοτρώνης

(*) Περίοδος Β' — ἀριθ. 252

Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος
Ὁ ἑπαρχὸς Φαναρίου διατάττει.
Πρὸς τοὺς

Διατάττεσθε νὰ παραδώσετε τοῦ γέρου Καπετάν Σιώρη τοὺς στρατιώτας τῶν χωρίων σας, ὅπου λείπουν ἀπὸ τὴν ἀναλογίαν κατὰ τὸ δευτέρῳ ὅπου προχθὲς εὐγῆκαν καὶ μὴν χασομερᾶτε ὅτι σᾶς γίνονται ἔξοδα.

Τῆ 29 Ἰουλίου 1823 Ἀνδρίτσεινα

(*) Τὰ κατωτέρω ἔγγραφα περιέχονται στὸ βιβλιαράκι τοῦ Ἰω. Ἀθ. Σιώρη.

Τοὺς στρατιώτας ὅπου λείπουν
τοὺς ἐβγάλαν προχθὲς καὶ πάλιν ἐγύρισαν ὀπίσω.
Ὁ ἑπαρχὸς Φαναρίου
Παναγ. Πολύδωρος
Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Γρηγ. Παπαθ.

Ὑποσημειούμενοι μαρτυροῦμεν ἐν καιρῷ ὄντως ἐπήγαμεν τὴν διανομὴν εἰς τὸ Φανάρι τὸ περιβόλι τοῦ Κάζι (;) Ἐφένδη τὸ εἶχεν ὁ Γέρο - Σιώρης μπροστὰ χρόνια δύο καὶ τὸ ἀφήσαμεν εἰς τὸ ὄνομά του με ὄλον του. Ἡ διανομὴ ἐκείνη δὲν ὠφελήθη τίποτε.

Τῆ 8 Δ) βρίου 1829 Δραγῶγι

Μῆτρος Ἰζαβέλης, Γεώργ. Βεργῆς, Ν.....
Ἀναστ. Μποζινάκης

Ἴσον τῷ πρωτοτύπῳ ἀπαράλλακτα

Ἐν Ἀνδριτσεινῇ τῆ 10 Δ) βρίου 1829

Ἡ ἑπαρχ. Δ. Φαναρίου

Γιαννάκης....., Δ. Δημητρακόπουλος, Ἀναγν. Δ. Ἀναστασόπουλος

Ε' ΤΛΕΞΩΣ

Παν. Κατριβάνος

ΟΙ ΚΑΤΡΙΒΑΝΑΙΟΙ, ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙ. — ΠΑΝ. ΚΑΤΡΙΒΑΝΟΣ (ΚΟΝΤΑΜΕΤΗΣ). — ΑΝΕΔΕΙΧΘΗ ΣΤΟ ΒΑΛΤΕΤΣΙ. ΤΑΜΠΟΥΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΡΙΒΑΝΑΙΩΝ

Γενάρχης τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν Κατριβαναίων φέρεται ὁ Ἀσημάκης Βρετὸς — κατὰ τὸν Ἰω. Σιώρη. Γυῖός τοῦ Βρετοῦ ἦταν ὁ Βρετὸς Κατριβάνος, ποὺ ἀπέθανε πολὺ νέος, καὶ τούτου ὁ Ἀσημάκης, κλεφτοκαπετάνιος τῆς περιοχῆς Φαναρίου. Ὁ τελευταῖος ἀπαγχονίσθηκε ὑπὸ τῶν Τούρκων στὴν Τρίπολι, ἀπολέσας καὶ 3 γιουὺς τοῦ στὸν ἀγῶνα του ἐναντίον τῶν Τούρκων. Γυῖός αὐτοῦ ἦταν ὁ Παναγιώτης Κατριβάνος, ὅστις ἐφημιζετο γιὰ τὴν σωματικὴν ῥώμην καὶ τὴν ἀνδρεία του.

Στὸ περίφημο παρὰ τὸ Δραγῶγι γεῦμα τῶν κλεφτῶν ἀνακηρύχθηκε ὁ ἀνδρειότερος ὄλων. Εἶχε ὑπὸ τὰς διαταγὰς του δικὸ του σῶμα.

Στὴ μάχη τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ (1776) ἐπολέμησε ἀνδρείως ἐναντίον τῶν Ἀλβανῶν καὶ διέσωσε τὴν περιοχὴν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς καὶ λεηλασίας τῶν ἐπιδρομῶν.

Γυῖοὶ τοῦ Παναγιώτου Κατριβάνου ἦσαν οἱ Δημήτριος, Ἡλίας καὶ Παναγιώτης, ποὺ εἶχε ἐπονομασθῆ Κονταμέτης.

Ὁ Παναγιώτης - Κονταμέτης ἐνυμφεῦθη τὴν κόρην τοῦ Μητροπέτροβα καὶ ἦταν σύγγαμπος τοῦ Γιαννάκη Γκρίτζαλη.

Στήν ἐπανάστασι τοῦ 21 πῆρε μέρος ἐπικεφαλῆς δικοῦ του σώματος. Στή μάχη τοῦ Βαλτεταίου διεκρίθη γιά τήν ἀνδρεία του καί τὸ «ταμπούρι» του σώζεται ἀκόμα καί μέχρι σήμερα. Μπῆκε στήν Τρίπολι μεταξύ τῶν πρώτων, μαζί μὲ τὸν Κεφάλαι. Διέπρεψε ὁμοίως στὰ Δερβενάκια καί ἀλλαχοῦ.

Ἐτιμῆθη ὑπὸ τῆς πατρίδος μὲ τὸ βαθμὸ τοῦ ἄξιωματικοῦ Ε' τάξεως καί μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι (ἐπὶ Ὄθωνος) ἰσχυρίσθη χιλιάρχος τῆς Φάλαγγος. Γιά τὴν ὑπηρεσίαν του πρὸς τὴν πατρίδα ἔλαβε μεγάλο φαλαγγιτικο κτῆμα κοντὰ στὸν Ἀλφειὸ ποταμὸ.

Ἀπεβίωσε τὸ 1862.

ΕΓΓΡΑΦΑ

Παν. Κατριβάνος

ἀριθ. φακέλ. 2885

ἀριθ. Μητρ. 323

Χιλιάρχος 1825 — ἄξιωμ. Α' τάξεως 1831 —

Ἐνομάσθη λοχαγὸς τὸ 1838 καί ἐπροικοδοτήθη.

Πιστοποιητικὸν Δημ. Συμβουλίου Λυκοσούρας

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τοῦ Δήμου Λυκοσούρας συγκείμενον παρὰ τῶν Κύρι.: Ἀναγνώστου Οἰκονομοπούλου, Προέδρου, Ἰωάννου Καρατζιά, Ἀναγνώστου Συμοπούλου, Θεοδώρου Ζυγοβιστινοῦ, Δημητρίου Ντόγκα καί Δημ. Σακελλαριάδου συνελθὼν κατ' αἴτησιν τοῦ Δημάρχου Λυκοσούρας διὰ νὰ παρατηρήσῃ κατὰ τὴν οὐσίαν τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐ. ἐ.ξ. . . . διαταγ. τὸ ὑπ' ἀρ. 437 ἔγγραφον τοῦ Δημάρχου περιέχον πιστοποιήσιν ἐνδεῆς κτλ. τοῦ δημότου μας Κ. Παναγιώτου Κατριμπάνου καταταχθέντος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Β. Φάλαγγα κατὰ τὸ εἰρημένον διάταγμα λαθὼν ὑπ' ὄψιν τὸ μνησθὲν ὑπ' Ἀρ.: 437 ἔγγραφον καθὼς καί τὸ εἰρημένον διάταγμα, ἐξετάσας . . . ἀκριβῶς περὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀναφερομένου, γνωρίζει ὡς τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ αὐτὸ ἔγγραφον καί . . . ἐπιβεβαιῶν τὰ ἐμπεριεχόμενα τοῦ εἰρημένου ὑπ' ἀρ. 437 ἔγγραφου τοῦ Δημάρχου Λυκοσούρας καί πιστοποιεῖ ὅτι ὁ προσημειωθεὶς Παναγιώτης Κατριμπάνος εἶναι ἐνδεὴς καί αἰδῆμων.

Ἐν Ἰσαρι τῆ 20 Αὐγ. τὸ 1838

Ὁ Πρόεδρος

Ἀναγν. Οἰκονομόπουλος

Τὰ μέλη

Ἰω. Καρατζιάς

Ἀναγν. Συμόπουλος

Θ. Ζυγοβιστινὸς

Δημ. Ντόγκα

Δημ. Σακελλαριάδης

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Ὁ Κύριος Παναγιώτης Κατριμπάνος λοχαγὸς τῆς Β. Φάλαγγος, κάτοικος Ἰσαρι τῆς Λυκοσούρας μὲ ἠκολούθησε κατὰ διαταγὴν μου εἰς τὴν κατὰ τῆς Μεσσηνίας ἀποστασίαν, ἦτοι κατὰ τοῦ Περρωτοῦ καί συντροφίας μὲ δέκα συχωρῖους του, ὅπου καί τὸ (διαίτημα τῆς διατριβῆς του) ἔδειξε ζῆλον ὑπὲρ τῶν καθεστώτων. Διὸ δίδεται τὸ πῶρόν μου ἀποδεικτικὸν τῆ ἐκδηλώσει του.

Τῆ 6 Μαΐου 1848

Τρίπολις

Ἰωάν. Θ. Κολοκοτρώνης

Ἀἴτησις

χήρας Παν. Κατριμπάνου (διὰ τοῦ πληρεξουσίου καί ἀνεψιοῦ τῆς Ἀ. Κατριβάνου), κατοίκου Ἰσαρι (15 Ἰουνίου 1865 — ἀρ. 2885).

Πρὸς

Τὴν ἐπὶ τῶν ἐκδουλεύσεων τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος Ἐπιτροπὴν

Ἐπειδὴ ὁ σύζυγός τῆς ἐδικαιοῦτο ἀνωτέρου βαθμοῦ ἐπειδὴ ὑπῆρέτησεν ὡς ὀπλαρχηγὸς «μετὰ πίστεως καί αὐταπαρνήσεως» (ἐπικαλεῖται τὴν μαρτυρίαν τοῦ στρατηγοῦ Ἰω. Θ. Κολοκοτρώνη) καί ἐπειδὴ καί αὐτὴ ὡς θυγάτηρ τοῦ γέροντος Μήτρου Πέτροβα δὲν ἔμεινε ἀμέτοχος τῶν δεινῶν τοῦ ἀγῶνος, ζητεῖ νὰ κατατάξῃ τὸν ἄνδρα τῆς εἰς τὴν ἐννεόκουσαν τάξιν, ἐπὶ τῇ τέλει τοῦ νὰ μὴ δοθῇ καί ἐμὲ ἄρτος εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου (διατρέχει, λέγει, τὸ 90ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς).

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Ὁ Παναγιώτης Κονταμέτης εἶχε πάρει τὴν κόρη τοῦ γέρο - ΜητροΠέτροβα.

Κατὰ τὴν οἰκογενειακὴ παράδοσις ὁ Παναγιώτης Κατριμπάνος, Σιώρης, ὁ Κονταμέτης, ἦταν ἀρραβωνιασμένος μὲ τὴν κόρη τοῦ ΜητροΠέτροβα. Ὁ ἄλλος γυιὸς τοῦ γέρο ΜητροΠέτροβα, ὁ Κωσταντής, ἦταν ἀρραβωνιασμένος μὲ τὴν κόρη τοῦ Κώστα Τσιάμπρα ἀπὸ τὴν Κράνα, τὴν Ἀλέξω.

Τῆ βδομάδα τοῦ γάμου ὁ γαμπρὸς ἀρρώστησε βαρεῖα καί δὲν ἦταν νὰ κινήθῃ ἀπὸ τὸ κρεβάτι. Οἱ τρεῖς γέρο - ὀπλαρχηγοὶ Πέτροβας, Σιώρης, Τσιάμπρας συνεννοήθηκαν. Νὰ κινήσῃ τὸ συμπεθεριὸ ἀπὸ τὴ Γαράντζα. Κι' ἂν ὁ γαμπρὸς εἶναι καλὰ κι' ἔρχεται μὲ τὸ συμπεθεριὸ νὰ στεφανωθῇ τὴν Τσιαμπροπούλα, νὰ ρίξουν οἱ Σιωραῖοι μπαταριές.

Κίνησαν οἱ Πετροβαῖοι ἀπὸ τὴ Γαράντζα κι' ὅλοι οἱ Σιωραῖοι - Κατριμπαναῖοι ἀπὸ τὸ Ἰσαρι. Πέρασαν στήν Ἀνδρίτσαινα κι' ὅταν ξαγνάντησαν στήν Κράνα φώναξε ὁ γέρο Πέτροβας.

— Ρίχτε, χαιρετᾶτε τὸ χωριὸ καί τοὺς συμπεθεροὺς τοὺς Τσιαμπραῖους.

— Τί λές, καπετάνιε, ποῦ εἶναι ὁ γαμπρὸς; Τί βαντὲ ἐδώκαμε;

— Θὰ τὴ στεφανώσω τὴ νύφη μὲ τ' ἄλλο μου παιδί, τὸ ἀρραβωνιασμένο μὲ τὴν κόρη τοῦ Σιώρη. Κι' ἂν ὁ γαμπρὸς γίνῃ καλὰ, ἔς πάρῃ αὐτὸ τὴ Σιωροπούλα.

Κι' ἂν δὲ ζήσῃ, θὰ δώσω τὴν κόρη μου στὸ παιδί τοῦ Σιώρη.

Κι' ἔτσι ὁ Κονταμέτης ἐπῆρε κόρη τοῦ ΜητροΠέτροβα κι' ἦταν σύγγαμβρος μὲ τὸν περίφημο ἀρχηγὸ Γιαννάκη Γκριτζαλή, ποῦ ἐκτελέστηκε ἀπὸ τοὺς Βαυαροὺς στὸ Σούλου, ἔξω ἀπὸ τὴ Μεγαλόπολη.

ΣΤ' ΤΑΞΕΩΣ

Ἀναγνώστης Οἰκονομόπουλος

Δὲν βρήκαμε ἐπίσημα στοιχεῖα γιά τὸν καπετάνιο Ἀναγνώστη Οἰκονομόπουλο. Πολλοὶ συγγραφεῖς τοῦ Ἀγῶνος ἀναφέρουν τὴν δρᾶσι του, κυρίως στὸ Βαλτέτσι καί κατὰ τὴν ἄλωσι τῆς Τριπολιτσᾶς.

Στὸ βιβλίον τοῦ Γιάννη Σιώρη ἀναγράφεται ὅτι κατὰ τὴν πτώσει τῆς Τριπολιτσᾶς (23 Σ) βρίου 1821) «ἔπεσεν ὁ ἐκ τῆς μόνης ἀδελφῆς του (τοῦ Ἁθ. Σιώρη) ἀνεψιὸς του Ἄναγνώστης Οἰκονομόπουλος ἢ Κοκκίνης».

Τοῦτο ὅμως φαίνεται ἀνακριδὲς διότι ὁ Ἄναγνώστης Οἰκονομόπουλος ἀπὸ ἐπίσημα ἔγγραφα φέρεται ζῶν καὶ πέραν τοῦ 1865. Ἐπίσης ἀναφέρεται ὡς πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Λυκοσούρας τὸ 1840. Ποιὸς Ἄναγνώστης Οἰκονομόπουλος εἶναι ὁ φερόμενος ὡς φονευθεὶς στὸ Βαλτέτσι; Δὲν μπορέσαμε νὰ διευκρινίσουμε. Οὔτε οἱ ἀπόγονοι Οἰκονομοπουλαῖοι εἶναι σὲ θέσι νὰ πληροφορήσουν σχετικά. Ὁ Ἄναγν. Οἰκονομόπουλος ὑπογράφει πλεῖστα πιστοποιητικὰ ἀγωνιστῶν, κυρίως Ἰσαραίων, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι. Μᾶλλον ἢ πληροφορία τοῦ Ἰωάν. Σιώρη εἶναι ἀνακριδής, ἐκτὸς ἂν ὑπῆρχε κι' ἄλλος Ἄναγν. Οἰκονομόπουλος, πρᾶγμα ἀπίθανο.

Ζ' ΤΑΞΕΩΣ

Δημήτριος Καραλῆς

Ὁ Δημητράκης Καραλῆς ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς γενναιοτέρους ἀγωνιστὰς τοῦ 1821. Ἦρθε μέρος στὶς περισσότερες μάχες καὶ στὴν μάχη τοῦ Ἄργους ἐτραυματίσθηκε.

Διετέλεσε καπετάνιος ὑπερπεντήκοντα Ἰσαραίων ἀγωνιστῶν καὶ παντοῦ ἐπέδειξε ἀνδρεία καὶ τόλμη.

Ἐκ παραδόσεως ἀναφέρεται ὅτι ἔζη πλησίον θείων του Καραλαίων στὸ Ζαγκλακόρεμα (σημερινὸ Πετροβούνη). Ἐχρησιμοποιοῦτο ὡς δοσκὸς αἰγοπροβάτων, κυρίως στὴν περιοχή τοῦ βουνοῦ «Κόκλα» καὶ στὴ θέσι «Σκάλα». Ἡ τοποθεσία ἦταν πέρασμα κλεφτῶν, οἱ ὅποιοι λόγῳ τοῦ δυσπροσίτου τοῦ ἐδάφους, κατέφευγον, ἔψηναν σφάγια καὶ ἀνεπαύοντο. Μέχρι πρό τινος ἐσώζοντο πολλαὶ ὁστᾶ εἰς τὸ μέρος τοῦτο.

Κάποτε —διηγοῦνται— ὅτι οἱ κλέφτες τοῦ ἄρπαξαν τοῦ Δ. Καραλῆ ἕνα σφάγιο, γιὰ νὰ τὸ ψήσουν καὶ κορέσουν τὴν πείνα τους.

Ὁ Δημητράκης, διαθέτων μόνον ὄπλο τὴν γκλίτσα του καὶ τὴ δύναμή του ἀντετάχθη μὲ πείσμα καὶ δὲν ἐφοβήθη νὰ διεκδικήσῃ τὸ σφάγιο ἀπὸ τοὺς ὀπλισμένους κλέφτες.

Ἡ παληκαριά του ἔκανε ἐντύπωσι σ' αὐτούς, πού ἐπωφελήθησαν τῆς εὐκαιρίας γιὰ νὰ τὸν πείσουν νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ.

Πράγματι, ἐκεῖνος δέχτηκε, φώναξε ἀπὸ ψηλὰ στοὺς συγγενεῖς του νὰ παραλάβουν τὰ πρόβατα, γιὰτι πάει μὲ τοὺς κλέφτες!

Ἀπὸ τότε ἔγινε τακτικὸ μέλος τῆς ἀκολουθίας τῶν Κολοκοτρωνιάων καὶ λόγῳ τῆς ρώμης καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης πού ἐνέπνεε, προσωπικὸς σωματοφύλακας τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη.

Ὅταν ὁ Κολοκοτρώνης ἀναγκάστηκε νὰ φύγῃ στὴ Ζάκυνθο μαζί μὲ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους του, ἀκολούθησε καὶ ὁ Δ. Καραλῆς μέχρι τὸ Κατάκωλο. Ἀλλὰ δὲν μπόρεσε νὰ φύγῃ κι' αὐτὸς καθὼς καὶ ἕνας Γκότσης ἀπὸ τὴν Τριφυλλία.

Ἐπιστρέφοντες οἱ δύο, ἀντελήφθησαν ὅτι παρακολουθοῦνταν ἀπὸ δύο Ἰουρκαλιανούς. Ὁ Γκότσης γνώστης τῆς Ἀλβανικῆς, ἀνεκοίνωσε στὸν Δημητράκη ὅτι ἦσαν ὑπὸ παρακολούθησιν.

Ἐξω τοῦ Πύργου, βρῆκαν τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τῶν Τουρκαλιανῶν, τοὺς ὁποίους καὶ ἐστραγγάλισαν.

Κατόπιν, ὁ μὲν Γκότσης ἐτράπη πρὸς τὰ Σουλιμοχώρια, ὁ δὲ Καραλῆς κατέφυγε στοὺς συγγενεῖς του Λυμπεροπουλαίους, στὸ χωριὸ Μπέρεκλα τῆς Ὀλυμπίας. Πράγματι, ἐκεῖνοι τὸν ἔκρυψαν σὲ μιὰ σπηλιὰ στὴ ΝΔ. πλευρὰ τοῦ Λυκαίου. (Τὸ γεγονός τοῦτο τῆς προστασίας του ἀπὸ τοὺς Λυμπεροπουλαίους ἀναφέρονταν μεταγενέστερα καὶ ἀπὸ τὸν γέρο Γιῶργη Λυμπερόπουλο, ὅπως ἐθυμῶταν ὁ Γρηγ. Καραλῆς).

Οἱ Τοῦρκοι, βαρεῖα φέροντες τὸ γεγονός τοῦ στραγγαλισμοῦ τῶν δύο ὁμοφύλων των, μετῆλθαν κάθε μέσο γιὰ νὰ τὸν συλλάβουν. Ἐδασάνισαν ἀπάνθρωπα τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς συγγενεῖς του.

Ἐδιηγεῖτο ὁ γέρο Ἀγγελῆς Ροῦσος, πάππος τοῦ Ἄπ. Ρούσσου, ὅτι ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ σπίτι του — κάτω ἀπὸ τὸ παλαιὸ ἀλώνι τοῦ Ἰσαρι — οἱ Τοῦρκοι εἶχαν τοποθετήσῃ ἕνα κλείδωνα (ξύλινο εἰδικὸ μοχλὸ), μὲ τὸν ὅποιον περιέσφιγγαν τοὺς ἀστραγάλους τῶν Καραλαίων γιὰ νὰ μαρτυρήσουν ποῦ βρίσκεται ὁ Δ. Καραλῆς.

Ὁ ἴδιος ὁ γέρο Ἀγγελῆς Ροῦσος, ὁ μόνος ἐπιζῶν Ἰσαραῖος ἀγωνιστῆς κατὰ τὸ 1900, ἐμιλοῦσε μὲ πολὺ θαυμασμὸ γιὰ τὸν Δημητράκη.

Εἶχε νυμφευθῆ τὴν Παναγιώτα (ἀγνώστου ἐπωνύμου) ἀπὸ τὸ Ψάρι Τριφυλλίας. Ἀπέκτησε τέσσαρα παιδιά, δύο ἀγόρια καὶ δύο κορίτσια, τοὺς Γιάννη, Λυμπέρη, Ἀναστασία καὶ Χρυσούλα.

Ἀπέκτησε περιουσία στὸ Ζαγκλακόρεμα μέχρι Δεληχασάνι.

Ἐπρόσφερε πάντοτε τίς ὑπηρεσίες του μὲ πολλὴ προθυμία.

Καὶ τὰ παιδιά του ἦσαν παλληκάρια. Ἀναφέρεται ὅτι, μετὰ τὴν ἐπανάστασι, ὁ βουλευτῆς Ἀθαν. Δ. Σακελλαριάδης τὰ ἐχρησιμοποιοῦσε ὡς σωματοφύλακες μέχρι τῶν Μύλων τοῦ Ἄργους, διότι τὸ πέρασμα τοῦ Ἀχλαδοκάμπου, λόγῳ τῶν ληστῶν, ἦταν ἐπικίνδυνον.

Τὸ σπίτι τοῦ Δ. Καραλῆ στὸ Ἰσαρι προεπαναστατικὰ ἦταν πέρασμα τῶν Γορτυνίων κλεφτῶν πρὸς Τριφυλλίαν. Πολλὲς φορὲς ἐκεῖ εἶχαν περικυκλωθῆ ἀπὸ τοὺς κατακτητὰς:

Γιὰ τὴν σύζυγο τοῦ Δημητράκη, τὴν γριά Παναγιώτα, πού ἔζησε πολλὰ χρόνια, διηγοῦνται ὅτι κάποτε πῆγε στὸ Δερβένι γιὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Γεν. Κολοκοτρώνη. Στὸ «κονάκι» πού ἐφιλοξενεῖτο δὲν τῆς ἐπέτρεπαν νὰ μπη.

Ἄκουσε ὅμως τὴ φωνή της ὁ Κολοκοτρώνης καὶ εἶπε:

— Ἀφήστε τὴ θεῖα Παναγιώτα νὰ περάσῃ! . . .

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

(Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης)

ΚΑΡΑΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ

ἀριθ. Μητρώου 115 — ἀριθ. φακέλλου 2258

Κατετάγη εἰς 7ην τάξιν (ἀξιωμα.)

1) Αίτησις Λυμπέρη Δ. Καραλή (Καρύταινα 15 Μαΐου 1846)

Ὁ πατήρ τοῦ εὐσεβάστως ὑποφαινομένου κατοίκου Ἰσαρι τοῦ Δήμου Λυκοσούρας ὑπηρέτησεν ὡς μπουλοκισῆς καθ' ἕλον τὸ διάστημα τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνος, παρευρεθείς εἰς διαφόρους κατὰ τῶν ἐχθρῶν μάχας, ὅπου ἀπὸ ἐνθουσιασμόν καὶ πλήρη ζῆλον διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος διεκινδύνευσεν πολλάκις τὴν ζωὴν καὶ παρὰ τὴν Ἄργει μάχην ἐπληρώθη κατὰ τὸν βραχίονα, διὰ τὴν ἴασιν τοῦ ὁποίου ἐδαπάνησε πολλά, ἀλλὰ μὴ ἰαθεὶς ἐντελῶς ἀφήκεν ἀποτέλεσμα, πού ὡς ἐκ τούτου μετὰ καιρὸν ἀπεβίωσεν, ἀφήσας ἕξ τέκνα.

Διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις του ταύτας ἀνέφερον εἰς τὰς κατὰ καιροὺς συσταθείσας ἐπιτροπὰς, ἀλλὰ δὲν ἔτυχον τῆς ἀνηκούσης τιμῆς.

Ἐποβάλλων διὰ ταῦτα καὶ ἤδη πιστοποιήσιν τῶν ὀπλαρχηγῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ὁποίων ὑπηρέτησεν παρακαλῶ τὴν σεβαστὴν ταύτην ἐπιτροπὴν ὅπως δώσει καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ δυστυχοῦς πατρός μου ἐγκαταλειπόντος ἄνευ προστασίας τινὸς τὴν οἰκογένειάν του καὶ ἄνευ τινὸς περιουσίας τὴν ἀνήκουσαν δοθήθειαν διὰ τὴν χρησιμεύσῃ ὡς πόρος ζωῆς καὶ διὰ τὴν ὑπανδρίαν τῶν δύο θυγατέρων των, αἵτινες οὐδεμίαν ἄλλην ἔχουν ἐλπίδα.

λυμπερι Δ. Καραλῆς

2) Πιστοποιητικὸν

«Πιστοποιοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι ὀπλαρχηγοὶ ὅτι ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Ἰσαρι τοῦ δήμου Λυκοσούρας τῆς Μεγαλοπόλεως ποτὲ Δ η μ η τ ρ ά κ η ς Κ α ρ α λ ῆ ς, ἄμα ἢ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας φωνῆ ἠκούσθη, ἔδραξε τὰ ὅπλα καὶ ἔτρεξε ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν μας ὡς μπουλοκισῆς μὲ ἀρκετοὺς στρατιώτας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος μέχρι τέλους αὐτῶν. Παρευρέθη εἰς τὰς ἐφεξῆς μάχας Καρυταίνης, Βαλτετσίου πρώτην καὶ δευτέραν μάχην ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς πολιορκίας Τριπόλεως μέχρι τῆς ἀλώσεως αὐτῆς, εἰς Πάτρας, εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη, Ἄργος καὶ Δερβενάκη, εἰς τὰς κατὰ τῆς Κορίνθου καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας, εἰς τὴν κατὰ Ἰμβραήμ, Δραμπάλα καὶ Τρίκορφα καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας κατ' αὐτῶν μάχας· παρευρέθη εἰς Ἀθήνας κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ πελοποννησιακοῦ στρατοῦ τοῦ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Ἰωάν. Θ. Κολοκοτρώνη.

Ὁ μνησθεὶς ἔλαβε ἐνεργητικὸν μέρος εἰς τὴν ἀναφερομένην μάχην, ἔδειξε ζῆλον μέγαν. Εἰς τὸν δεξιὸν βραχίονα ἔλαβε μίαν πληγὴν κατὰ τὸ 1822 ὅτε ὁ Παῖνος Θ. Κολοκοτρώνης, μετ' ἄλλων ἐκλείσθη εἰς τὸ φρούριον Ἄργους, διὰ τὴν ὁποίαν (ἐξώδευσε) ἀρκετὰ χρήματα διὰ τὴν ἴασιν του.

Τὴν 24 Μαΐου 1844 Σινάνον

Οἱ ὀπλαρχηγοὶ

Νικηταρᾶς Σταματελόπουλος

Δ. Πλαπούτας

Κανέλλος Δελιγιάννης

Ἰω. Θ. Κολοκοτρώνης

(20 Μαΐου 1865 Σινάνον)

3) Αἵτησις Παναγιώτας χήρας Δ. Καραλή, Ἰωάννου, Δήμου, Ἀναστασίας καὶ Χρυσούλας τέκνων καὶ κληρονόμων τοῦ Δ. Καραλή.

Πρὸς τὴν Ἐπιτρ.

... «Ἐκτὸς τῶν ἀγῶνων καὶ ἐκδουλεύσεων τοῦ Δημητράκη Καραλή, οὗτος κατηγάωσε καὶ τὴν περιουσίαν του πρὸς ἴασιν τῶν πληγῶν, ἃς ἔλαβε εἰς τὰς μάχας μαχόμενος καὶ ἐν τούτοις ἀφοῦ ἔνεκα τῶν πληγῶν αὐτοῦ ἀπεβίωσε, τὸ δημόσιον οὐδεμίαν ἀκρόασιν ἔδωκεν εἰς τὰ δίκαια παράπονα τῆς χήρας καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ διατελούντων ἐν πενίᾳ καὶ δυστυχίᾳ.

ὁ τῶν αἰτούντων πληρεξούσιος

Α. Α. Κατριβάνος

Ζ' ΓΑΕΕΩΣ

Ἀλέξης Κατριβάνος

ἀριθ. Μητρώου 88 — ἀριθ. φακέλλου 2243

Στὸ ἱστορικὸ Ἄρχειο τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ στὸν φάκελλο τοῦ Ἀλέξη Κατριβάνου ὑπάρχουν 6 ἔγγραφα: 1) Αἵτησίς του πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων Ἐπιτροπὴν, 2) Πιστοποιητικὸν τῶν Καν. Δελιγιάννη, Ἰ. Κολοκοτρώνη, Νικηταρᾶ, Δ. Πλαπούτα καὶ Ν. Μπούκουρα περὶ τῆς πολεμικῆς του δράσεως, 3) Ἀριστεῖον (δίπλωμα ἀπονομῆς) ἀρ. 7164-29 Ἀπριλίου 1844, 4) Πιστοποιητικὸν τῶν Θ. Κολοκοτρώνη, Ν. Σταματελοπούλου, Ἰ. Κολοκοτρώνη, Δ. Τσόκη, Ἰ. Πλαπούτα, Δ. Πλαπούτα, 5) Αἵτησίς του πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἐκδουλεύσεων — 30-5-1865, 6) τὸ Ἀργυροῦν Νομισματῶσιμον εἰς τὸν Ἀλ. Κατριμπάνον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐγγράφων παραθέτομεν σὲ ἀντίγραφο ὁλόκληρα ἢ ἐν περιλήψει τινὰ κατωτέρω:

1) ΑἴΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ἀπὸ Καρύταιναν τῆς 15 Μαΐου 1846

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων Ἐπιτροπὴν

«Ἀπ' ἀρχῆς ἄμα ἢ ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας σάλπιγξ ἤχησεν, ἔδραξα τὰ ὅπλα καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ἑκατὸν ἀριθμοῦ στρατιωτῶν παρορμήθη εἰς διαφόρους κατὰ τῶν ἐχθρῶν μάχας, ὅπου ἐνθουσιῶν ὑπὸ τὸ γλυκὺν τῆς ἐλευθερίας αἶσθημα διακινδύνευσεν πολλάκις τὴν ζωὴν μου καὶ ὀλίγον ἐδέησε ν' ἀφήσω ἔρημον τὴν οἰκογένειάν μου ὑπὸ τὴν ἐλπίδα τρεφόμενος ὅτι ἄμα ἢ πατρίς κατασταθῆ θέλω ἀποζημιωθῆ διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις μου ὑπὲρ αὐτῆς.»

Περαιτέρω ἀναφέρει ὅτι ἐπληρώθη εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγῶνας «κατὰ τὸν πόδα καὶ τὴν χεῖρα» καὶ ὅτι προσέφυγε τὸ 1833 ἀρμοδίως ὑποβαλὼν «τὰ πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἐκδουλεύσεών του ἐπίσημα τῆς τότε Κυβερνήσεως».

Καταλήγων παραπονεῖται ὅτι δὲν ἔτυχε τοῦ βαθμοῦ «διὰ τὴν μὴ μείνω μόνος ἐγὼ ἠδικημένος ἀπὸ τοὺς ἀγωνισθέντας διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος».

2) Πιστοποιητικὸν (ἡμερ. 9 Μαρτίου 1844), ὑπογραφόμενον ὑπὸ τῶν Καν. Δελιγιάννη, Ἰω. Κολοκοτρώνη, Νικηταρᾶ, Δ. Πλαπούτα καὶ Ν. Μπούκουρα: Πιστοποιοῦμεν ὅτι ὁ Ἀλ. Κατριμπάνος ἐκ τοῦ χωρίου Ἰσαρη τῆς ἐπαρχίας Ὀλυμπίας καὶ ἤδη Μεγαλοπόλεως, ὑπηρέτησε